

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

Utredning om eventuellt samordningsuppdrag till GR rörande kulturfrågor

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen föreslås godkänna föreliggande utredning och härmed konstatera att utredningsuppdraget till förbundsdirektören är slutfört.

Förbundsstyrelsen föreslås uppdra åt förbundsdirektören att införliva det redan befintliga nätverket för kultur- och fritidschefer i GR enlighet med förslaget i tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning av ärendet

Förbundsdirektören fick 2019-05-24 i uppdrag av förbundsstyrelsen att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsregionens kommunalförbund (GR), i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen (VGR) samt - om medlemskommunerna ställer sig positiva - redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

En extern utredare engagerades för uppdraget och ett femtiotal intervjuer har genomförts med företrädare för medlemskommunerna men också för de andra kommunalförbunden i länet samt med VGR. Även företrädare för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, som i sina samverkansuppdrag med GR hanterar frågor som har beröringspunkter med kultur, har intervjuats. Granskning av olika dokument ligger också till grund för utredningen (se bilaga 1– 3).

Utredarens bedömning är

- att det finns en stark uppslutning från medlemskommunerna vad gäller att GR ska anförtros ett uppdrag att samordna kulturfrågorna,
- att det skulle vara till kommunal nytta och innebära ett mervärde för medlemskommunerna om kulturfrågorna ingår i förbundets uppdrag.

Utredningen utmynnar i slutsatsen att kulturfrågorna på många sätt är sammanvävda med andra sakområden där GR har ett samordningsansvar samt i ett förslag om att GR bör anställa två kulturstrateger, med uppdrag att driva ett strategiskt utvecklingsarbete ihop med medlemskommunerna och att samverka med de övriga kommunalförbunden och VGR.

Uppdraget skulle vara att verka i gränslinjen mellan kommunerna i de frågor där ett delregionalt perspektiv och interkommunal samverkan ger mervärde. Ett sådant

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

uppdrag skulle även medföra ökade möjligheter att söka finansiering också hos olika nationella och internationella aktörer.

Processen under 2020

Kulturutredningen var ämnad att tas upp för behandling under våren 2020 och en inledande presentation gjordes för förbundsstyrelsens presidium 25 maj. Med anledning av coronapandemins agendapåverkan i kommunerna och i förbundet gjordes bedömningen att ärendet istället skulle tas upp igen i samband med styrelsekonferensen den 24 september. Förutsättningarna för att genomföra uppdraget på det sätt som föreslås i utredningen har dock ändrats under året. Årsavgiften till förbundet är under diskussion och coronapandemins eventuella långsiktiga påverkan på förbundets verksamhet är svårbedömd.

Förbundsledningens bedömning är därför att det är fel tidpunkt att arbeta för att bygga ny verksamhet i den omfattning som utredningen föreslår. Istället föreslås en annan arbetsmodell, liknande det arbete som pågår i övriga kommunalförbund i Västra Götaland.

I Västra Götalands övriga tre kommunalförbund arbetar man framgångsrikt med kulturen som en integrerad del av tillväxtarbetet. Detta arbete är även kopplat till arbetet inom Beredningen för hållbar utveckling (BHU) och berör såväl kultur som regional utveckling och miljö. Arbetet stöds, som framgår av utredningen, ekonomiskt av VGR. Kommunerna står för medfinansiering i motsvarande grad.

Inom Göteborgsregionen pågår redan idag samverkan inom kulturområdet genom ett nätverk initierat av kultur- och fritidscheferna i GR:s medlemskommuner. VGR finansierar denna samverkan med för närvarande 1 350 tkr/år och kommunerna i GR medfinansierar på motsvarande nivå. Idag har Stenungsunds kommun ett värdskap för samordningen av detta nätverk. Göteborgs Stad deltar inte finansiellt i nätverksarbetet men medverkar genom en adjungerad representant. Kungsbacka som ingår i GR, men också tillhör Region Halland, deltar i nätverket men tar inte del av de medel som VGR tillskjuter för kultursatsningar i länet.

Förbundsdirektörens förslag är att ovan beskrivna befintliga nätverk införlivas i GR:s organisation och att den samordning som idag hanteras av Stenungsunds kommun istället hanteras av GR.

Beslutsunderlag

- Utredning rörande eventuellt samordningsuppdrag till GR:s kommunalförbund rörande kulturfrågor.
- Bilaga 1: Sammanställning av inlästa dokument, utredning kultur GR 2020
- Bilaga 2: Sammanställning av intervjupersoner, utredning kultur GR 2020
- Bilaga 3. Överenskommelse om samverkan och finansiering genom regionala tillväxtmedel mellan VGR och Stenungsunds kommun.

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

BESKRIVNING AV ÄRENDET

Bakgrund och syfte

Förbundsdirektören fick 2019-05-24 i uppdrag av förbundsstyrelsen att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsregionen, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med VGR, samt - om medlemskommunerna ställer sig positiva - redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

En särskild utredare engagerades för uppdraget och ett femtiotal intervjuer har genomförts med företrädare för medlemskommunerna men också med företrädare för de andra kommunalförbunden i länet och med VGR. Även företrädare för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, som i sina samverkansuppdrag med GR hanterar frågor som har beröringspunkter med kultur, har intervjuats. Granskning av olika dokument ligger också till grund för utredningen (se bilaga 1 – 3).

Kommunalförbunden i Boråsregionen, Skaraborg och Fyrbodal samordnar sedan ett tiotal år kulturfrågorna åt sina medlemskommuner. Samverkansuppdraget bygger på en överenskommelse om finansiering med VGR, som årligen bidrar med en miljon kronor per kommunalförbund och delfinansierar en tjänst för att driva kulturfrågorna. Kulturen ses som en del av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Inför budget 2021 diskuteras justeringar i nivån av utvecklingsmedel från kulturnämnden i Västra Götaland samt eventuell samordning med medel från Miljönämnden och Regionala Utvecklingsnämnden (RUN).

Det har inte gått att finna något formellt beslut där det framgår varför GR idag inte har ett uppdrag rörande kulturområdet. I avsaknad av ett uppdrag för GR finns ett informellt nätverk som kultur- och fritidscheferna i GR-kommunerna tagit initiativ till. Under det tiotal år som nätverket funnits har olika medlemskommuner agerat värdkommun och ingått överenskommelser med VGR om samverkan och finansiering, bland annat av en samordnande tjänst. För närvarande är det Stenungsunds kommun som är formell part i överenskommelsen och arbetsgivare för nätverkets samordnare. Göteborgs Stad deltar inte finansiellt i nätverksarbetet men medverkar genom en adjungerad representant. Kungsbacka som ingår i GR, men också tillhör region Halland, deltar i nätverket men tar inte del av de medel som VGR tillskjuter för kultursatsningar i länet.

Ett flertal nätverk är kopplade till kultur- och fritidscheferna, däribland ett Idrottsråd som Göteborgs stads idrotts- och fritidsförvaltning samordnar och där politiker från alla medlemskommuner ingår.

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

Ansvar för den offentligt drivna kulturen delas mellan stat, regioner och kommuner. Den så kallade kultursamverkansmodellen innebär att statliga medel utbetalas i samlad form till regionerna, som ansvarar för fördelningen till regionala och lokala kulturverksamheter. En bärande tanke är att uppnå en decentralisering av kulturpolitiken och ett villkor är att varje region utarbetar en regional kulturplan. I Västra Götalands län samverkar regionen med de tre övriga kommunalförbunden runt framtagning och implementering, men i Göteborgsregionen har det informella kultur- och fritidsnätverket denna roll. Detta innebär att det inte finns någon politisk förankring i Göteborgsregionen, som samlar det största kommunalförbundet, rörande Kulturstrategin för Västra Götalands län. Genom kulturstrategin fördelas betydande summor till kultursatsningar i länets kommuner.

Resultat av utredningen

Utredningen, som genomfördes huvudsakligen under 2019, utgår från en bred definition av kultur. Kulturella upplevelser och kulturellt skapande har ett egenvärde för den enskilda individens livskvalitet men har även betydelse för hälsa, lärande, demokrati, integration, turism, näringsliv, arbetsmarknad och platsers utveckling (inte minst uppmärksammat i samband med coronapandemins effekter).

En slutsats av utredningen är att kulturfrågorna på många sätt är sammanvävda med andra sakområden där GR har ett samordningsansvar.

Samtliga företrädare för GR:s medlemskommuner uttrycker en positiv inställning till att ge GR i uppdrag att samordna kulturfrågorna. Uppfattningen varierar från ”mycket angelägen” till ”försiktigt positiv”. Alla kultur- och fritidschefer i GR-kommunerna har intervjuats och därutöver fem politiker med ansvar för kulturpolitik i var sin kommun.

I utredningen har även företrädare för Business Region Göteborg, Göteborg & Co och Idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborg intervjuats. Även de uttrycker ett intresse för att GR får ett samordningsuppdrag.

De tre kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodal och Boråsregionen skulle välkomna om GR hade likadana uppdrag som de och bedömer att det skulle underlätta det gemensamma arbetet inte bara med kulturstrategin utan även i andra tillväxtfrågor.

Under utredningens gång har det vidare stått allt mer klart att flertalet intervjupersoner ser fördelar med om även fritidsfrågorna skulle ingå i GR:s uppdrag. Att utreda detta har inte ingått i utredningsuppdraget, som enbart gällt kulturfrågor. Utredarens bedömning är dock att det redan nu bör övervägas om samordningsuppdraget ska gälla både kultur och fritid, då kopplingarna mellan

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

dess två områden är uppenbara både ur ett invånarperspektiv och ur ett strategiskt utvecklingsperspektiv.

Intervjupersonerna lyfter upp för kommunerna förväntade mervärden i flera olika perspektiv om GR skulle få i uppdrag att samordna kulturfrågorna:

- Invånarperspektiv
- Kunskap- och kompetensutveckling
- Utveckling och synergieffekter
- Ekonomiskt perspektiv
- Kulturutövares och det fria kulturlivets perspektiv

Utredarens bedömning är

- att det finns en stark uppslutning från medlemskommunerna vad gäller att GR ska anförtros ett uppdrag att samordna kulturfrågorna,
- att det skulle vara till kommunal nytta och innebära ett mervärde för medlemskommunerna om samordning av kulturfrågorna i de delar som har regional bäring ingår i förbundets uppdrag.

Utredningen utmynnar i ett förslag om att GR bör anställa två kulturstrateger med uppdrag att driva ett strategiskt utvecklingsarbete ihop med medlemskommunerna och samverka med de övriga kommunalförbunden och VGR. Uppdraget skulle inte innebära att GR övertar ansvaret för kulturfrågor från kommunerna. Samordningsuppdraget skulle vara att verka i gränslinjen mellan kommunerna i de frågor där ett delregionalt perspektiv och interkommunal samverkan ger mervärde.

Den överenskommelse som VGR idag har med Stenungsunds kommun om finansiering och samverkan runt kulturfrågor ska omförhandlas inför 2021. Utredaren gör bedömningen att VGR gärna ser att en ny överenskommelse ingås med Göteborgsregionens kommunalförbund, i likhet med de övriga kommunalförbunden, i stället för med en enskild kommun. En medfinansiering från medlemskommunerna förutsätts i överenskommelsen med VGR, på samma sätt som redan sker idag.

Process

Kulturutredningen var ämnad att tas upp för behandling under våren 2020 och en inledande presentation gjordes för förbundsstyrelsens presidium 25 maj. Med anledning av coronapandemins agendapåverkan i kommunerna och i förbundet gjordes bedömningen att ärendet skulle tas upp igen i samband med styrelsekonferensen den 24 september. Förutsättningarna för att genomföra uppdraget på det sätt som föreslås i utredningen har dock ändrats under året. Årsavgiften till förbundet är under diskussion och coronapandemins eventuella

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

långsiktiga påverkan på förbundets verksamhet är svårbedömd.
Förbundsledningens bedömning är att det är fel tidpunkt att arbeta för att bygga ny verksamhet i den omfattning som utredningen föreslår.

Istället föreslås en annan arbetsmodell, i likhet med det arbete som pågår i övriga kommunalförbund i Västra Götaland. Där arbetar man framgångsrikt med kulturen som en integrerad del av tillväxtarbetet. Detta arbete stöds, som framgår av utredningen, av VGR. Kommunerna står för medfinansiering i motsvarande grad. Inom GR:s medlemskommuner pågår redan idag samverkan inom kulturområdet. VGR finansierar denna samverkan med 1 350 tkr och kommunerna i GR medfinansierar på motsvarande nivå.

Förslag

Införliva existerande nätverk i GR

Förbundsdirektörens förslag innebär att det redan existerande nätverket för kultur- och fritidschefer som finns i GR-området, och som drivs av medlemskommunerna med stöd av Västra Götaland, införlivas och hanteras som ett nätverk inom ramen för GR:s verksamhet. Finansieringen sker förslagsvis på samma sätt som idag, dvs med medel från VGR och från kommunerna. En dialog mellan VGR och GR behöver initieras för att säkerställa omfattning och förutsättningar. Med denna utgångspunkt kan sedan arbetet med kulturfrågorna, som en integrerad del av tillväxtarbetet i kommunalförbundet, utvecklas i den takt och på det sätt som kommunerna finner lämpligt och som resurser/finansiering medger.

Det är vidare förbundsdirektörens uppfattning att en önskvärd utveckling är att Göteborgs Stad, som största kommun i förbundet och en motor i den regionala utvecklingen, deltar i nätverkets arbete på samma premisser och med samma mandat som övriga medlemskommuner i GR, och inte som idag utifrån en adjungering. Vid beslut om att införliva nätverket i GR:s organisation bör en förfrågan ställas till Göteborgs Stad kring en formaliserad medverkan i nätverket.

Syfte

Syftet med att införliva nätverket i kommunalförbundet är att uppnå mervärden och synergieffekter i gränslandet mellan kultur, hälsa, lärande, välfärd, arbetsmarknad och samhällsbyggnad. Nätverkets arbete fokuseras på kulturfrågor och blir en integrerad del av det arbete som är kopplat till regional tillväxt. En möjlighet som skapas i det gemensamma arbetet är att växla upp extern finansiering inom kulturområdet. Exempel på offentliga finansiärer är EU (Kreativa Europa), Statens kulturråd, Vinnova, med flera.

Uppdrag och organisation

Förbundsledningens bedömning är att ingen justering behöver göras i förbundsordningen, då ett kulturuppdrag ligger i linje med GR:s övriga uppdrag

Tjänsteskrivelse, Göteborgsregionens kommunalförbund
Handläggare: Helena Söderbäck, förbundsdirektör
Datum: 2020-10-19, diarienummer: 2019-00465.90

enligt § 3 - att vara till nytta för medlemskommunerna och skapa en attraktiv region inom ramen för en gemensamt hållbar utveckling.

Utifrån dess roll för övergripande samhällsplanering är det förbundsdirektörens bedömning att nätverket organisatoriskt bör placeras på avdelningen för miljö och samhällsbyggnad. Nätverkets uppdrag har emellertid beröring med alla de samverkansområden som är aktuella i förbundet och nätverket förväntas därmed arbeta tvärande i organisationen, utifrån vilket sakområde som berörs.

Sedan hösten 2019 sammankallar nätverket kulturpolitiker från alla medlemskommunerna 2 ggr/år till ett kulturråd som tar beslut om aktiviteter inom den så kallade kulturmiljön (gemensam finansiering mellan VGR och kommunerna) utifrån en tjänstepersonsberedning i nätverket. Förslaget är att den hanteringen fortsätter till dess det finns annat förslag på hantering. En möjlig utveckling är att kulturrådet skulle kunna fungera som ett beredande organ till förbundsstyrelsen.

I de fall tillkommande frågor skulle kräva politiskt ställningstagande föreslås att dessa frågor bereds antingen i lämplig styrgrupp utifrån frågans art och att beslut fattas i förbundsstyrelsen, alternativt att ärendet går till förbundsstyrelsen direkt efter tjänstepersonsberedning. Övriga arbets- och beslutsformer får utvecklas över tid.

Helena Söderbäck
Förbundsdirektör

Lena Holmlund
Avdelningschef

Margareta Forsberg
FoU-chef

SKICKAS TILL

Medlemskommunerna.

Utredning om eventuellt samordningsuppdrag till GR rörande kulturfrågor

Marianne Forslund
2020-03-03

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2020
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Uppdrag och genomförande	7
3. Definition av kulturbegreppet.....	11
4. Roll och ansvarsfördelning mellan viktiga aktörer	14
5. Intervjuresultat: Varför samverka?	21
6. Samverkan kring Vad?	29
7. Hur ska samverkan gå till?	37
8. Västra Götalandsregionens perspektiv	41
9. Synpunkter från de övriga kommunalförbunden	43
10. Utredarens sammanfattande bedömning och slutsatser	48
Bilagor	55

1. Sammanfattning

Denna utredning initierades i maj 2019 i samband med att Göteborgsregionens förbundsfullmäktige godkände den strategiska inriktningen för 2020-2023 samt rambudget för 2020. I sammanfattningen av inkomna remissvar konstaterades att Göteborgs stad såg positivt på att GR valt att lyfta in kultur under området social sammanhållning och trygghet. Med anledning därav formulerades följande uppdrag till förbundsdirektören:

Förbundsdirektören får i uppdrag att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsområdet, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen, samt om medlemskommunerna ställer sig positiva, redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

Utredaren har samtalat med 50 personer i enskilda intervjuer, gruppintervjuer och telefonintervjuer. Medlemskommuner och samarbetspartners har kommit till tals genom kulturstrategier, chefer och politiker. Därutöver har utredaren deltagit i olika nätverksmöten och tagit del av en stor mängd skriftligt material som beskriver kulturpolitiken utifrån både den statliga, regionala och lokala nivån.

Nuläge

Ansvar för den offentligt drivna kulturen delas mellan stat, region och kommuner. I runda tal svarar kommunerna i Västra Götalands län för 50 procent av kostnaderna för kultur, regionen för 30 procent och staten för 20 procent av kostnaderna.

Kommunalförbunden i Boråsregionen, Skaraborg och Fyrbodal samordnar sedan ett tiotal år kulturfrågorna för sina medlemskommuner. Västra Götalandsregionen bidrar med 1 miljon kronor per kommunalförbund till kultursatsningar samt delfinansierar en tjänst för att driva kulturfrågorna. Kulturen ses som en del av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet.

I Göteborgsregionens kommuner finns ett informellt nätverk som kultur- och fritidschefer själva tagit initiativ till. Regionen har ingått en överenskommelse med Stenungsunds kommun om delfinansiering av en tjänst och bidrar med 1 miljon kronor till kultursatsningar. Ett antal nätverk är kopplade till kultur- och fritidscheferna, däribland ett Idrottsråd som Göteborgs stad tagit initiativ till.

Det har inte gått att finna något formellt beslut där det framgår varför Göteborgsregionen inte arbetar med kultur. Utredaren har efterfrågat utredningar, skrivelser eller beslut i både Göteborgsregionens och Västra Götalandsregionens diaries.

Utredningen utgår från den breda definition av kultur som används i den gemensamt framtagna kulturstrategin för Västra Götalands län. I strategin beskrivs att kulturella upplevelser och kulturellt skapande har ett egenvärde för den enskilda individens livskvalitet men att kulturen även har betydelse för hälsa, lärande, demokrati,

integration, turism, näringsliv, arbetsmarknad och platsers utveckling. Detta är verksamhetsområden som ingår i Göteborgsregionens uppdrag.

Medlemskommuners och samarbetspartners inställning

Samtliga intervjupersoner från medlemskommunerna uttrycker en positiv inställning till att GR får i uppdrag att samordna kulturfrågorna. Inställningen varierar från ”mycket angelägen” till ”försiktigt positiv”.

Företrädarna för Västra Götalandsregionen är väl medvetna om att det är medlemskommunerna som tar ställning till Göteborgsregionens eventuellt vidgade uppdrag, men har länge förespråkat att kulturen skulle ingå i förbundets ansvarsområde.

De tre kommunalförbunden i Sjuhärad, Fyrbodals och Boråsregionen skulle välkomna om Göteborgsregionen fick samma uppdrag som dem och bedömer att det skulle underlätta det gemensamma arbetet inte bara med kulturstrategin utan även med andra tillväxtfrågor.

Business Region Göteborg och Göteborg & Co har samverkansavtal med Göteborgsregionens kommunalförbund. Intervjupersonerna ställer sig positiva till ett uppdrag till GR i kulturfrågor då det skulle innebära en tydligare plattform för samverkan med medlemskommunerna i kulturfrågor.

Mervärden och nytta för medlemskommunerna

I intervjuerna ges en rad exempel på delregionala samverkansområden när det handlar om kulturfrågor. Utredaren bedömer att dessa är de viktigaste:

- Samverkan rörande kunskaps- och kompetensutveckling, exempelvis fortbildningar, forskning och utveckling, konferenser med mera.
- Konst- och kultursatsningar som koordineras och samfinansieras.
- Samverkan rörande strategiska utvecklingsfrågor med övriga sakområden inom Göteborgsregionens kommunalförbund.

Utredaren delar intervjupersonernas bedömning att samverkan kan ge ekonomiska effekter, säkra invånarnas tillgång till kultur i en tid av ekonomiska utmaningar och stärka de kulturella och kreativa näringarna i medlemskommunerna. Interkommunal samverkan förordas också starkt i den nyligen presenterade kommunutredningen. (SOU 2020:8)

Utredningsuppdraget gäller kultur, men merparten av intervjupersonerna från medlemskommunerna har framfört ett starkt önskemål om att även fritidsfrågorna ska ingå. I de flesta medlemskommuner organiseras kultur och fritid i en och samma avdelning eller förvaltning.

Vad innebär förslaget rent konkret?

Utredningen utmynnar i ett förslag att Göteborgsregionen anställer två kulturstrateger med uppdrag att driva ett strategiskt utvecklingsarbete ihop med medlemskommunerna och samverka med de övriga kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen.

Utredaren tar inte ställning till inom vilken avdelning på GR som kulturfunktionen skulle ligga eller vilket politiskt forum som skulle ansvara för kulturfrågorna.

Om GR får ett uppdrag inom kulturområdet är det angeläget att man utvecklar ett gränsöverskridande och tvärsektorielt arbetssätt, då kulturfrågorna har en social dimension och koppling till både hälsa, lärande och samhällsbyggnad.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna bör beräknas på två heltidstjänster samt kringkostnader för lokaler, utrustning med mera. Utredaren bedömer att det finns möjlighet att, i likhet med övriga kommunalförbund, ingå en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om delfinansiering av tjänst samt medel till kultursatsningar. En sådan överenskommelse förutsätter dock medfinansiering från medlemskommunerna.

Utredarens sammanfattande bedömning

– Det finns en bred uppslutning från medlemskommunerna kring att ge Göteborgsregionens kommunalförbund ett uppdrag att samordna strategiska delregionala kulturfrågor.

– Det skulle vara till kommunal nytta och innebära ett mervärde för medlemskommunerna om kulturfrågorna ingår i förbundets uppdrag.

I kapitel 10 utvecklas utredarens bedömningar rörande de frågor som formulerades i utredningsdirektivet.

2. Uppdrag och genomförande

2.1 Hur utredningen initierades

Denna utredning initierades i maj 2019 i samband med att Göteborgsregionens förbundsfullmäktige godkände den strategiska inriktningen för 2020–2023 samt rambudget för 2020. I sammanfattningen av inkomna remissvar konstaterades att Göteborgs stad såg positivt på att GR valt att lyfta in kultur under området social sammanhållning och trygghet. Med anledning därav formulerades följande uppdrag till förbundsdirektören:

Förbundsdirektören får i uppdrag att utreda hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsområdet, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen, samt om medlemskommunerna ställer sig positiva, redovisa vad en sådan samverkan skulle innebära.

2.2 Kommunalförbundets uppdrag

Göteborgsregionens kommunalförbund består av kommunerna Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Göteborgsregionens kommunalförbund har, till skillnad från kommunalförbunden i Boråsregionen/Sjuhärad, Skaraborg och Fyrbodalen, inget uppdrag gällande kulturfrågor.

Enligt förbundsordningen har kommunalförbundet som ändamål att verka för samarbete över kommungränserna i Göteborgsregionen. Verksamheten inom förbundet ska, inom ramen för den kommunala självstyrelsen, vara till kommunal nytta och skapa mervärde för medlemmarna. Verksamheten ska bidra till att stärka Göteborgsregionen regionalt, nationellt och internationellt. Det övergripande syftet är att skapa en attraktiv region med goda levnadsvillkor för alla invånare, inom ramen för en gemensamt hållbar utveckling i alla dess tre dimensioner – ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Förbundet har till uppgift att:

- Medverka till att skapa en gemensam plattform för omvärldsorientering, debatt och förmedling av framtidsbilder samt svara för planering av regional karaktär.
- Bedriva kompetensutveckling och stödja kommunerna i samordnande insatser kring kompetensförsörjning.
- Bevaka och värna medlemskommunernas intressen genom opinionsbildning, remissyttranden etc, samt representera medlemskommunerna i förhandlingar och överläggningar avseende frågor av kommunövergripande och strategisk karaktär.
- Vara en mötesplats för forskning och praktik, stödja kunskapsutveckling och kunskaps-spridning samt vara ett stöd för kunskapsbaserad verksamhetsutveckling.
- Skapa och driva nätverk, sprida idéer och stimulera till erfarenhetsutbyte.
- Verka för regionala verksamheters finansiering.
- Erbjudna medlemskommunerna service och samverkan på områden där de enskilda

kommunernas resurser är otillräckliga samt initiera och driva gemensamma utvecklingsprojekt tillsammans med medlemskommunerna.

Förbundet har två funktioner:

1. Förbundet är **myndighetsutövande** inom delar av utbildningsområdet:
 - Svaret för antagningen till gymnasieskolan enligt skollagen och gymnasieförordningen samt inom ramen för gällande samverkansavtal avseende gymnasieskolan medlemskommunerna emellan.
 - Svaret för anordnande av lärande för vuxna enligt gällande lagstiftning, bl.a. skollag och förordning om kommunal vuxenutbildning, inom ramen för gällande samverkansavtal.
 - Bedriva internationellt inriktad förskoleklass-, grund- och gymnasieskoleverksamhet samt verksamhet för fritidshem och annan pedagogisk verksamhet inom ramen för gällande skollag och förordning.
2. Förbundet är **samverkansorgan** inom följande områden:
 - Arbetsmarknad
 - Miljö och samhällsbyggnad
 - Social välfärd inklusive hälso- och sjukvård på delregional nivå
 - Utbildning
 - Näringsliv

Medlemskommunerna kan föreslå förbundsfullmäktige att samverka inom andra områden.

2.3 Syfte med utredningen

Utredningen ska ge svar på hur medlemskommunerna ställer sig till att ge GR i uppdrag att driva samverkan mellan kommunerna, GR och Västra Götalandsregionen i kulturfrågor, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen på kulturområdet.

Om medlemskommunerna ställer sig positiva, ska i utredningen konkretiseras vad en sådan samverkan i så fall skulle innebära.

Rapporten är tänkt att utgöra ett diskussionsunderlag inför ett eventuellt politiskt beslut i medlemskommunerna om en förändring i förbundsordningen där GR får ett uttalat uppdrag att samordna delregionala kulturfrågor.

2.4 Utredningens genomförande

Utredningen har bedrivits på halvtid under perioden 2019-09-15 till 2020-03-15 av en utomstående utredare. Den har finansierats av Göteborgsregionens kommunalförbund. Uppdragsgivare är förbundsstyrelsen via förbundsdirektör Helena Söderbäck och ansvarig för projektet inom GR är FoU-chef Margareta Forsberg.

Projektledaren har ingen tidigare yrkeserfarenhet inom kulturområdet men har haft chefspositioner i såväl Västra Götalandsregionen, kommunalförbunden som Göteborgs stad, och har genomfört ett antal större utredningar.

Genomförandet har inneburit inläsning av en rad olika dokument som berör frågeställningen. Dessa redovisas i bilaga 1.

Huvudfokus i utredningen ligger på de intervjuer som har genomförts med ett femtiotal personer, framför allt företrädare för medlemskommunerna, Västra Götalandsregionen och de tre kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodal och Boråsregionen. I bilaga 2 redovisas vilka personer som intervjuats. I redovisningen av intervjuerna anges inga namn, men de olika parternas svar redovisas för sig i de fall detta är relevant.

Medlemskommunernas inställning till ett eventuellt framtida samarbete är utredningens huvudfråga och alla kultur- och fritidschefer/motsvarande i de tretton medlemskommunerna har intervjuats. I flertalet fall har detta skett genom gruppintervjuer, men individuella intervjuer har genomförts med förvaltningscheferna för kulturförvaltningen respektive idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborg, förvaltningschefen för kultur och fritid i Kungsbacka, samt motsvarande chef i Alingsås.

Intervjuer har dessutom skett med tjänstepersoner från Göteborg & Co och Business Region Göteborg. Vidare har projektledaren träffat företrädare för stadsledningskontoret i Göteborgs stad.

Företrädare för de tre kommunalförbunden har gett beskrivningar av sitt konkreta arbete med kulturfrågor och värderat de mervärden och synergieffekter som detta resulterat i. De som intervjuats är ordförande i kommunalförbundens direktioner, kulturstrateger och förbundsdirektörer, samt någon företrädare för medlemskommuner i varje delregion.

Västra Götalandsregionen är en viktig aktör och samarbetspartner när det gäller kulturfrågor. Sex olika företrädare har intervjuats, varav två är politiker (nuvarande och tidigare ordförande i regionens kulturnämnd), två arbetar inom det centrala kulturkansliet och två representerar den nya förvaltningen för kulturutveckling.

Tio olika företrädare för den politiska nivån har intervjuats, merparten genom telefonintervjuer men i två fall vid möten: dels ansvarigt regionråd i Västra Götalandsregionen, dels ordföranden i Kulturnämnden i Göteborg. Fem av de intervjuade politikerna företräder medlemskommuner i Göteborgsregionen och tre är ansvariga för kulturfrågorna i kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodal och Sjuhärad.

Slutligen har intervjuer skett med tre avdelningschefer på Göteborgsregionens kommunalförbund.

Alla intervjupersoner har getts möjlighet att godkänna och i förekommande fall revidera minnesanteckningar från intervjuerna.

Uppdraget har förankrats och avrapporterats i olika forum så som:

- nätverk för kultur- och fritidschefer i Göteborgsregionens kommuner
- nätverk för kulturstrategier i kommunalförbunden
- nätverk för sektorchefer kultur och fritid; stadsledningskontoret, idrotts- och föreningsförvaltningen samt kulturförvaltningen i Göteborg.

En preliminär avrapportering av utredningens förslag lämnades vid förbundsstyrelsens presidium 2020-02-04 samt vid det s.k. Idrottsrådet i Göteborgsregionens kommuner 2020-03-20.

2.5 Utredningens frågeställningar

I uppdragshandlingen formulerades nedanstående frågeställningar. Dispositionen av denna rapport följer i stort sett men inte till hundra procent denna uppställning.

Bakgrund och nuläge

- Hur ser nuvarande roll- och ansvarsfördelning inom kulturområdet ut mellan kommuner, kommunalförbund, regioner och statliga organ?
- Vad är bakgrunden till att GR, till skillnad från övriga kommunalförbund i Västra Götalandsregionen, inte har ett uppdrag inom kulturområdet?
- Hur formuleras uppdraget inom kulturområdet i förbundsordningarna för övriga kommunalförbund i Västra Götaland?

Medlemskommuners och samarbetspartners inställning till ett utökat uppdrag för GR

- Hur ser medlemskommunernas förväntningar ut gällande mervärden, synergieffekter, resultat och eventuella risker?
- Hur ser Västra Götalandsregionen på frågan? Vilka fördelar/nackdelar samt gränsdragningsfrågor ser man?

Vad skulle uppdraget till GR innebära?

- Vilka delar av kulturområdet skulle kunna ingå i uppdraget till GR?
- Vilka sektorer och samhällsområden berörs indirekt av kulturfrågor?
- Arbetsformer, befogenheter och mandat – hur skulle ett samverkansuppdrag formuleras och genomföras?
- Finns det något som skiljer kulturområdet från övriga områden där GR idag har ett samverkansuppdrag?
- GR-perspektivet: Vad innebär det för GR att inte ha ett uppdrag på kulturområdet idag? Vad skulle ett utökat uppdrag innebära för mervärden och risker?

3. Definition av kulturbegreppet

3.1 Definition av kulturbegreppet

I denna utredning ska konkretiseras vad ett uppdrag till Göteborgsregionen på kulturområdet skulle kunna innebära. Därför blir det viktigt att försöka ringa in begreppet kultur.

En av intervjupersonerna uttryckte det såsom att ”Kultur är allt, men lägger du in allt i kulturen blir det inget”. Utredaren kan konstatera att det finns många uttömmande beskrivningar av kulturpolitikens syfte, kulturens värde, kulturens innehåll etc och att kulturen kan betraktas ur en rad olika ingångar och perspektiv.

Kulturella upplevelser och kulturellt skapande har ett egenvärde och är viktigt för den enskilda individens välbefinnande och livskvalitet. Men kulturen har även ett värde för samhällsutvecklingen när den kopplas till demokratifrågor, folkhälsa, lärande, hållbar utveckling, stadsutveckling med mera. I förlängningen har kulturfrågor betydelse för utvecklingen av näringsliv, arbetsmarknad, turism och städers/platsers attraktionskraft.

Den offentliga kulturpolitiken ska medverka till en infrastruktur för kulturen. Med detta menas att offentliga institutioner, akademi, föreningsliv, produktionsplatser, professionella utövare, arrangörer, lokaler m.fl. bildar ett sammanhållande nät av kulturverksamheter som samspelar för att kunna erbjuda kultur till alla invånare.

På medlemskommunernas webbplatser presenteras ofta kultur tillsammans med fritid under rubriken ”Uppleva och göra” alternativt ”Fritid och kultur”. Detta speglar att kultur kopplas till upplevelser och aktiviteter. Den statliga myndigheten för kulturanalys, som har i uppgift att följa upp effekter av kulturpolitiken, räknar i sin beskrivning av kulturvanor upp ett tjugotal olika aktiviteter relaterade till kultur. Här ingår allt ifrån att läsa, sjunga, spela teater, gå på bio och gå på museum till att spela datorspel, fotografera och syssla med handarbete.

3.2 Kulturområden som stöds med offentlig finansiering

Genom den s.k. kultursamverkansmodellen, som beskrivs närmare i kapitel 4, utgår statsbidrag till regionerna, som i sin tur fördelar dessa medel till kulturinsatser av olika slag. I förordningen räknas sju kulturområden upp:

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
4. professionell bild- och formverksamhet
5. regional enskild arkivverksamhet
6. filmkulturell verksamhet
7. hemslöjd.

I kulturstrategin för Västra Götaland kompletteras ovanstående områden med ytterligare åtta konst- och kulturområden. Det är sådana som kulturorganisationer och kommuner pekat ut som prioriterade områden eller sådana som enligt reglementet ingår i uppdraget för Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Dessa områden är enligt rubrikerna i kulturplanen:

- Medie- och informationskunskap
- Folkbildning
- Kulturskola
- Kreativa och kulturella näringar
- Nationella minoriteter och teckenspråkiga
- Yttrandefrihet
- Internationalisering
- Idrott.

3.3 Kulturens koppling till några andra samhällsfrågor och politikområden

I kulturplanerna för Västra Götalandsregionen, Göteborgs stad, Boråsregionen, med flera, framhålls det horisontella perspektivet. Med detta menas att kultur ska integreras i all kommunal verksamhet och vara en självklar del av samhällsplaneringen. Genom att kulturen vävs in i olika samhällsområden ska ett attraktivt samhälle att bo, leva och verka i skapas. Nedan konkretiseras några av de samhällsområden som lyfts fram i olika strategier och planer.

Kultur och hälsa: Att skapa eller ta del av konst, musik, dans m.m. har en dokumenterad effekt på hälsa och välbefinnande, vilket främjar en hållbar livsstil. Flera forskningsprojekt pågår om kopplingar mellan kultur och hjärnans utveckling. Detta gäller både för barn, vuxna och vid åldrande.

Kultur och demokrati: Kultur kan stärka den sociala sammanhållningen, bidra till förståelse för olikheter och stärka förmågan att kommunicera. Läsförståelse är ett fundament för det demokratiska samhället.

Kultur och integration: Vi lever i ett samhälle som präglas av kulturell mångfald där olika språk, uttrycksformer och kulturarv ska ses som en tillgång och kan främja integration.

Kultur och platsers utveckling: Att medvetandegöra och vidareutveckla platsers karaktär, historia och kulturarv kan främja näringsliv och besöksnäring, men också öka attraktiviteten för de boende, stärka relationen till bygden och skapa en stark identitet och profil för orten.

Kultur och gestaltad livsmiljö: Sverige har antagit en ny, samlad politik för det som kallas gestaltade livsmiljöer: bostadshus, skolor och sjukhus, men också det offentliga rummet med parker, gator och torg. Målet är att arkitektur, form, design, offentlig konst och kulturarv ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle.

Kultur och barns utveckling: Barns rättigheter i kulturen har stärkts genom att Sverige antagit barnkonventionen som lag. Några prioriterade områden är att främja kulturskolor, utveckla bibliotekens roll, använda digitaliseringen för eget skapande, stimulera ungas filmintresse med mera.

4. Roll och ansvarsfördelning mellan viktiga aktörer

4.1 Utgångspunkt

Samverkan mellan olika administrativa nivåer och politikområden är av avgörande betydelse för att möta människors behov och olika samhällsförändringar. Detta gäller inte minst inom kulturområdet. I detta kapitel redovisas i korthet roll- och ansvarsfördelning mellan stat, region, kommunalförbund och kommuner när det gäller den offentligt drivna kulturen.

Kapitlet inleds med en beskrivning av den offentliga finansieringen av kulturen, och avslutas med ett avsnitt rörande bakgrunden till att Göteborgsregionen, till skillnad från de tre övriga kommunalförbunden i länet, inte haft ett uppdrag att driva samverkan rörande kulturfrågor.

De aktörer som framför allt är berörda av denna utredning är Göteborgsregionens medlemskommuner, de andra kommunalförbunden i länet och Västra Götalandsregionen. Indirekt berörs även statliga institutioner samt det fria och det ideella kulturlivet. I förlängningen finns även vissa internationella kopplingar bland annat till EU.

4.2 Den offentliga finansieringen av kulturen

För att förstå rollfördelningen är det viktigt att känna till hur kulturen finansieras. I november 2019 publicerade Myndigheten för kulturanalys ny statistik över de offentliga utgifterna för kultur. Tidigare år har även uppskattningar av den privata konsumtionen av kultur presenterats, men sådana uppgifter sammanställs inte längre.

Statistiken visar bland annat att de sammanlagda kulturutgifterna hos stat, regioner och kommuner år 2018 uppgick till drygt 30 miljarder kronor, vilket motsvarade 2 935 kronor per invånare.

Statens samlade kulturbudget uppgick till 13,6 miljarder kronor, vilket var en ökning med 8,2 procent jämfört med 2017. Hälften av de ökade utgifterna stod folkbildningen för och resterande ökning bestod bland annat av ökade anslag till allmän kulturverksamhet, samt bidrag till litteratur och kulturtidskrifter. En stor ökning syntes också inom området bildkonst, arkitektur, form och design där anslagen ökade med 42 procent.

Regionernas utgifter för kultur var sammanlagt 4,5 miljarder kronor, vilket var en minskning med 0,5 procent jämfört med föregående år. Regionernas utgifter indelas i fyra huvudområden: scenkonst, museer, folkhögskolor och övrigt.

Kommunernas utgifter för kultur 2018 uppgick till sammanlagt 11,9 miljarder kronor, vilket var en ökning med 1,7 procent. Kulturutgifternas andel av

kommunernas totala utgifter minskar dock över tid. Kostnaderna fördelas på fyra huvudområden: bibliotek, allmän kulturverksamhet, kulturskola/musikskola och stöd till studieorganisationer.

Kulturens andel av statsbudgeten utgör 2,16 procent, av regionernas medel utgör kulturen 1,46 procent och av de kommunala medlen 1,38 procent.

Tabell 1. Offentliga kostnader för kultur

Sverige		Västra Götalands län	
	2018		2018
Stat	13 599 tkr	Statligt bidrag i kultursamverkansmodellen	318 tkr
Regioner	4 500 tkr	Västra Götalandsregionen, nettokostnad	1 197 tkr
Kommuner	11 928 tkr	Kommunerna, nettokostnad	1 927 tkr

I de statliga kostnaderna för Västra Götalands län redovisas här endast de medel som tillförs genom den statliga kultursamverkansmodellen. Merparten av den statliga finansieringen går till andra ändamål.

På Västra Götalandsregionens webbplats finns en kort film om kultursamverkansmodellen där det anges att kommunerna i runda tal svarar för 50 procent av kostnaderna för kultur, regionen för 30 procent och staten för 20 procent av kostnaderna i vårt län. Staten, regionen och kommunerna lägger tillsammans ca 3,9 miljarder kronor på kultur i Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen satsar i snitt 685 kronor per invånare på kultur medan kommunerna i Västra Götaland tillsammans satsar i snitt 1 115 kronor per invånare på kultur.

4.3 Statens roll i kulturen

Ytterst är det kulturdepartementet som svarar för den statliga kulturpolitiken. Till Kulturdepartementets ansvarsområden hör närmare 50 olika myndigheter, varav fler än 30 utgör museer med statlig finansiering. Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet är viktiga myndigheter inom kulturarvsområdet, liksom Svenska filminstitutet på filmområdet. Statliga institutioner fördelar även medel direkt till konstnärer, fria aktörer och kulturtidskrifter.

Den för denna utredning viktigaste aspekten på statens roll är kultursamverkansmodellen, som presenteras nedan.

Statens roll i kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen bygger på ett statligt beslut 2010-12-22 i "Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet". Kultursamverkansmodellen har successivt införts i alla landets regioner och innebär att varje region får en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet.

Det är Statens kulturråd som ansvarar för kultursamverkansmodellen. De statliga medlen betalas ut i samlad form till regionerna som ansvarar för fördelningen till regionala och lokala kulturverksamheter. Tidigare avgjorde regeringen vilka regionala kulturinstitutioner som hade rätt till statligt stöd och dessa fick var och en söka stöd från Kulturrådet. Kultursamverkansmodellen ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. En bärande tanke är att uppnå en decentralisering av kulturpolitiken.

Som nämnts tidigare anges i den förordning som reglerar kultursamverkansmodellen vilka områden som ska ingå:

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
4. professionell bild- och formverksamhet
5. regional enskild arkivverksamhet
6. filmkulturell verksamhet
7. främjande av hemslojd.

Ett villkor för att få tillgång till medlen är att varje region utarbetar en regional kulturplan i samverkan med länets kommuner. Regionerna för en dialog med kommuner, samt samråder med institutioner, det fria kulturlivet och civilsamhället för att identifiera gemensamma ambitioner i ett regionalt helhetsperspektiv.

4.4 Västra Götalandsregionens roll inom kulturen

Västra Götalandsregionen bildades 1999 genom en sammanslagning av landstingen i Älvsborg, Skaraborg och Göteborgs och Bohus län samt delar av Göteborgs stad. Regionen fick förutom ansvaret för hälso- och sjukvården med mera även ett utvecklingsuppdrag för kultur, miljö och regionutveckling.

Regionens kulturnämnd ansvarar för kultur och kulturutveckling med intresse för hela Västra Götaland. Uppdraget innebär bland annat att svara för strategiskt utvecklingsarbete inom kulturområdet och besluta om uppdrag och ekonomiska bidrag till bland annat teatrar, musikverksamheter och museer i Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen är också ägare till eller finansierar flera kulturinstitutioner. De helägda bolag som är knutna till kulturnämnden utgörs av Göteborgsoperan AB, Göteborgs symfoniker AB, Film i Väst AB samt Regionteater Väst AB. I kulturnämnden ingår även en förvaltning och sex helägda folkhögskolor.

Det övergripande styrdokumentet är Kulturstrategi Västra Götaland 2020–2023. I kulturstrategin ingår en regional kulturplan, en regional biblioteksplan och en bilaga avseende kulturnämndens stöd och uppdrag, med en förteckning över de verksamheter som vid publiceringsdatumet uppbär stöd från Västra Götalandsregionens kulturnämnd.

Kulturnämnden i Västra Götalandsregionen har en budget 2020 på 1 537 miljoner kronor. Av dessa finansieras 1 201 miljoner genom regionbidrag och resterande 336 miljoner kommer från statsbidrag genom kultursamverkansmodellen.

Beredningen för hållbar utveckling, BHU, är det politiska samverkansorganet för Västra Götalandsregionen och kommunerna i frågor kring hållbar utveckling, där kulturfrågorna ingår. BHU initierar och bereder övergripande, strategiska frågor för kulturen i Västra Götaland inför beslut i regionstyrelsen och regionfullmäktige.

Överenskommelser med kommunalförbunden

Västra Götalandsregionen, som till invånarantalet är landets största region, samverkar med kommunerna genom kommunalförbunden i Boråsregionen, Skaraborg, Fyrbodals och Göteborgsregionen. Västra Götalandsregionens miljönämnd, kulturnämnd och regionsutvecklingsnämnd har skriftliga överenskommelser med de fyra kommunalförbunden, men i Göteborgsregionens fall omfattar överenskommelsen inte kulturfrågorna. Se punkt 4.6.

Det är viktigt att betona att regionala och statliga medel fördelas till verksamheter som är geografiskt spridda i hela regionen oavsett om kommunalförbunden har kultur som verksamhetsområde i sitt uppdrag från medlemskommunerna. Medel till kommunalt ägda verksamheter fördelas ofta genom enskilda överläggningar med respektive part.

4.5 Kommunalförbunden i Västra Götalands län

De fyra delregionala kommunalförbunden har en nyckelroll i frågor som rör samverkan mellan de ingående medlemskommunerna och med Västra Götalandsregionen. Kommunalförbunden har funnits ett tjugotal år. Skapandet av förbunden hade ett visst samband med Västra Götalandsregionens bildande, då det gav en formell struktur för den gemensamma uppgiften att tillvarata medlemskommunernas intressen.

- Göteborgsregionens kommunalförbund bildades i sin nuvarande form 1995
- Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999
- Fyrbodals kommunalförbund bildades 2005
- Skaraborgs kommunalförbund bildades 2006/2007

I samtliga fall byggde de nybildade kommunalförbunden vidare på tidigare kommunförbund, som slogs samman, eller på olika ideella föreningar och intresseorganisationer som tidigare bedrivit interkommunal samverkan.

På uppdrag av de fyra kommunalförbunden bildades 2000 organisationen VästKom. Verksamhetens ändamål beskrivs i stadgarna. VästKom ska på regional nivå företräda och samordna kommunernas intressen. Uppgifterna är:

- Att företräda medlemmarna i länsgemensamma samverkansfrågor med Västra Götalandsregionen, andra länsorgan och statliga organ.
- Att biträda medlemmarna i förhandlingar med samma organ.
- Att svara för uppföljning och utvärdering av huvudmannaskapsförändringar som

berör kommunerna.

- Att tillsammans med kommunalförbunden utgöra en mötesplats och skapa nätverk för kommunal samverkan.

Tabell 2. Befolkningstal 2019

Befolkningstal 2019	
Skaraborgs kommunalförbund	268 501
Boråsregionens kommunalförbund	226 332
Fyrbodals kommunalförbund	274 656
Göteborgsregionens kommunalförbund	1 040 680
- varav Göteborgs stad	578 350

En stor andel av befolkningen bor i kommunerna i Göteborgsregionen, där Göteborgs stad är den i särklass största kommunen. Även om Göteborgs stad räknas bort är Göteborgsregionen befolkningsmässigt betydligt större än de andra tre kommunalförbunden.

Kommunalförbunden och kulturen

Alla kommunalförbund har en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om samverkan, finansiering och genomförande av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Den innebär att Västra Götalandsregionen avsätter medel från Regionutvecklingsnämnden, Miljönämnden och Kulturnämnden till kommunalförbunden för insatser inom respektive område. Här skiljer sig Göteborgsregionens kommunalförbund i den meningen att överenskommelsen inte omfattar kulturområdet.

4.6 Kommunernas roll och ansvar för kulturverksamhet

Kommunerna i Västra Götaland satsade 2018 tillsammans 1,9 miljarder kronor på kulturverksamheter. I likhet med landet i övrigt avser de stora posterna i kommunernas kulturkostnader bibliotek, allmän kulturverksamhet och kulturskola/musikskola. Även stöd till studieorganisationer ingår i kommunernas kostnader.

Varje kommun ska enligt lag ha folkbibliotek som ska vara tillgängliga för alla och främja läsning och tillgång till litteratur. I övrigt är kommunernas kulturverksamhet inte lagstadgad.

Kultur- och fritidschefsnätverket

Då Göteborgsregionen inte samordnar kulturfrågorna finns sedan ett tiotal år en särskild överenskommelse mellan Västra Götalandsregionen och ett nätverk för kultur- och fritidschefer i kommunerna i Göteborgsregionen: Överenskommelse om samverkan och finansiering genom delregionala tillväxtmedel för genomförande av

Västra Götalands regionala kulturplan 2016–2019 samt Regional kulturstrategi för Västra Götaland 2020–2023.

Formellt gäller överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun. Tidigare år har det varit Partille, Mölndals och Tjörns kommuner som varit part i överenskommelsen och haft arbetsgivaransvaret för den deltidstjänst som ska delfinansieras av regionens tillväxtmedel. Den nu gällande överenskommelsen avser perioden 2019-01-01 till och med 2020-12-31.

Till sitt innehåll motsvarar överenskommelsen med Stenungsund i stort sett de som gäller för de övriga kommunalförbunden. Samma formulering finns när det gäller målet med samverkan, respektive parts åtagande, principer för medfinansiering med 50 procent samt krav på åiterrapportering av genomförda insatser.

En skillnad är att Västra Götalandsregionens kulturnämnd avsätter totalt 1,55 miljoner kronor för insatser inom kulturutveckling till kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodals och Boråsregionen, men endast 1,35 miljoner till kultur- och fritidschefsnätverket i Göteborgsregionen. I båda fallen ska 1 miljon kronor gå till kulturinsatser ("kulturmiljonen") och resterande medel användas till delfinansiering av en tjänst.

En annan skillnad är att det inte finns något politiskt forum som har det yttersta ansvaret för de beslut som fattas. Vidare att den största medlemskommunen, Göteborgs stad, i perioder inte har haft någon representant i kultur- och fritidschefsnätverket.

Överenskommelsen finns i sin helhet i Bilaga 3. I kapitel 5 redovisas hur medlemskommunerna och i kapitel 8 hur Västra Götalandsregionen ser på nuvarande överenskommelse.

Övriga nätverk för samverkan mellan kommunerna i Göteborgsregionen

På uppdrag av kultur- och fritidschefsnätverket finns i Göteborgsregionen följande nätverk:

- Nätverk för bibliotekschefer
- Nätverk för kulturskolechefer
- Nätverk för föreningssamordnare
- Nätverk för kultursamordnare.

Vidare finns Idrottsrådet där det, till skillnad från andra nätverk, ingår politiker. Idrottsrådets uppdrag beskrivs i avsnitt 6.8.

4.7 Vad är bakgrunden till att GR inte haft ett uppdrag inom kulturområdet?

Det har inte gått att finna någon formell dokumentation som handlar om när Göteborgsregionen, till skillnad från de andra förbunden, valde att inte ingå en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om samverkan runt kultursamverkansmodellen. Utredaren har efterfrågat utredningar, skrivelser eller beslut i både Göteborgsregionens och Västra Götalandsregionens diarium.

En förklaring kan vara att den statliga förordningen om kultursamverkan förutsätter att regionerna ska samverka med kommunerna, men det finns inget krav att kulturfrågor därmed ska ingå i kommunalförbundens verksamhet.

Medlemskommunerna i Göteborgsregionen kunde fritt välja att stå utanför, utan någon särskild utredning, medan de andra kommunalförbunden byggde vidare på de samverkansformer som utvecklats genom regional utveckling mellan Västra Götalandsregionen och de kommunalförbunden utan att de gjorde någon förändring i sina förbundsordningar.

Många intervjupersoner har reflekterat över varför GR inte haft ett samordningsuppdrag runt kultur, i likhet med de övriga kommunalförbunden. I intervjuerna framförs olika typer av spekulationer runt detta och det framgår att kulturen länge varit en fråga som ”funnits i kulisserna”. Några menar att det uppstod frågeteckens runt kulturen redan vid regionbildningen. Andra framför att det inte funnits ett stöd från medlemskommunerna för att GR skulle samordna kulturfrågorna och att tveksamheten särskilt skulle ha kommit från Göteborgs stad.

5. Intervjuresultat: Varför samverka?

5.1 Medlemskommunernas syn på att ge GR ett uppdrag att samordna kulturfrågor

Kapitlen 5–9 bygger på intervjuresultat.

Göteborgsregionens uppdrag är att tillgodose medlemskommunernas behov. Detta innebär att medlemskommunerna är de främsta intressenterna i denna utredning.

Inledningsvis kan sägas att samtliga intervjupersoner i medlemskommunerna ställer sig positiva till att GR får ett uppdrag. Uppfattningen varierar från ”angelägen” till ”försiktigt positiv”. Några uttrycker att ”vi har tidigare sagt ’varför ska GR jobba med kulturfrågor?’ men nu säger vi ’varför ska GR inte göra det?’ ”.

Den samfälliga uppfattningen är något oväntad med tanke på att Göteborgsregionen stått utanför samarbetet rörande kultur under lång tid. Det sammantagna intrycket är att svängningen beror på att kommunerna i Göteborgsregionen fått allt fler beröringspunkter, att kulturpolitiken inbegriper allt fler frågor samt att kommunerna står inför komplexa utmaningar inte minst inom det ekonomiska området.

De motiv för samverkan som framförs i intervjuerna handlar i grunden om ekonomisk effektivitet, ökad kvalitet och mervärden för kommuninvånarna. I nästa kapitel konkretiseras inom vilka områden det anses finnas en potential för att realisera dessa mervärden.

Många kommuner framhåller värdet med att formalisera den samverkan som redan finns genom kultur- och fritidschefernas nätverk. Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och kultur- och fritidschefsnätverket uppfattas som en speciell lösning eller en kompromiss. Att lyfta denna samverkan till GR och skapa en politisk förankring av kulturfrågorna förväntas ge ett högre reellt utbyte av de samverkansmöten som redan sker.

Genom koordinerade insatser och långsiktigt hållbara strukturer, menar man, skulle kulturarbetet och implementeringen av kulturpolitiken få en gemensam plattform. Dagens nätverk, som flyttar runt mellan olika värdkommuner, ger inte samma kontinuitet. De koordinerade insatserna skulle kunna tydliggöra den kommunala positionen. Att det inte finns något forum på politisk nivå för att lyfta gemensamma utvecklingsfrågor inom kulturen upplevs som en brist.

Vidare framförs att det skulle skapa en likhet med de övriga kommunalförbunden. Att GR just inom kulturområdet står utanför samverkan bedöms vara en nackdel. Kommunalförbundet skulle kunna bli den länk mellan den lokala och den regionala nivån, som nu saknas. Kulturstrategi Västra Götaland är ett dokument som utarbetats av regionen i samverkan med kommunerna. Ett kulturuppdrag till GR skulle stärka

möjligheterna att uppnå ett effektivt, fokuserat och koordinerat genomförande av kulturstrategin.

Kultur- och fritidscheferna ser även ett behov av att lyfta kulturfrågorna i de sammanhang där beslut fattas. Ett återkommande motiv för samverkan är att skapa nya gränsöverskridande nätverk och strukturer som länkar samman kulturområdet med övriga politikområden inom Göteborgsregionens kommunalförbund.

Slutligen finns en önskan att i högre grad kunna påverka processen när det gäller kultursamverkansmodellen. Här handlar det bland annat om att föra en dialog med Västra Götalandsregion om upplevda brister och önskade konsekvenser i modellen. I vissa fall är det de mindre kommunernas behov som behöver lyftas fram och i vissa fall storstadsområdets speciella förutsättningar.

Påverkansfrågorna har kommit upp i många intervjuer. Sättet att påverka handlar dels om att kunna lyfta frågor politiskt, dels om att kraftsamla runt riktigt välgrundade remissvar i fler frågor än idag. Det gäller remisser om kultur, men också remisser om för kulturen närliggande frågor, som turism, platsutveckling, demokrati, lärande med mera.

5.2 Kungsbackas syn på att ge GR ett uppdrag rörande kultur

Kungsbacka ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund men är även en del av Hallands län. Det innebär att kommunens företrädare deltar i samverkan i två olika sammanhang. Kungsbacka tar inte del av den miljon som Västra Götalandsregionen tillskjuter för kultursatsningar till kommunerna i länet.

Från Kungsbacka har dels en tjänsteperson, dels en politiker intervjuats. Båda ser positivt på att GR skulle åta sig kulturfrågorna. Kungsbacka kommun arbetar redan idag med att integrera olika politikområden och formulera gemensamma mål för stadens förvaltningar. Man anser det viktigt och naturligt att Göteborgsregionen, som har så många andra viktiga samhällsuppdrag, integrerar kulturfrågorna i det övergripande arbetet med hållbarhet och regionutveckling.

5.3 Göteborgs stads syn på att ge GR ett uppdrag rörande kultur

Remissvaret från Göteborgs stad, rörande GR:s strategiska inriktning, ligger till grund för att denna utredning initierades. I intervjuerna framkommer en utbredd uppfattning om att Göteborg tidigare inte velat att GR ska ha ett uppdrag rörande kultur medan övriga medlemskommuner varit splittrade och inte valt att driva frågan.

Intervjuer har genomförts med sju personer med olika uppdrag inom Göteborgs stad. Från kulturnämnden har ordföranden, direktören och avdelningschefen för strategifrågor intervjuats. Med anledning av att många intervjupersoner lyfte värdet av kommunernas Idrottsråd intervjuades även förvaltningschefen och

verksamhetsstrategen i Göteborgs idrotts- och föreningsförvaltning, som svarar för samordning av detsamma. Strategerna från både kulturförvaltningen och idrotts- och föreningsförvaltningen är adjungerade till kultur- och fritidschefsnätverket i Göteborgsregionen.

Vidare har två personer från Göteborgs Stadsledningskontor intervjuats. Slutligen har utredaren medverkat i ett möte med alla sektorchefer inom kultur och fritid i Göteborgs stad där även andra förvaltningar som berörs av frågan var representerade.

Det är viktigt att slå fast att Göteborg har en särställning i kommunalförbundet och i kraft av sin storlek andra behov, resurser och förutsättningar än övriga kommuner. Stadens befolkning utgör 56 procent av Göteborgsregionens befolkningsunderlag. Göteborg har en mer komplex organisation än mindre kommuner, och intern samverkan mellan kulturförvaltningen, stadsdelarna och andra förvaltningar behöver ofta prioriteras. Stadsledningskontoret har tjänstepersoner inom kulturområdet som främst arbetar med de centralt placerade politikerna i staden.

Synen på vad Göteborg har att vinna på samverkan har naturligtvis varit avgörande. Göteborg har stora egna resurser och har tidigare gjort bedömningen att de mindre kommunerna skulle ha mer fördelar av samverkan än Göteborg. Vidare skapade Göteborg i samband med regionbildningen andra organisationer med uppdrag inom områden som tangerar kulturområdet. Business Region Göteborg, BRG, arbetar med näringslivsutveckling för Göteborgs stad men också i ett regionalt perspektiv och Göteborg & Co är moderbolag i klustret Turism, Kultur & Evenemang. Båda dessa organisationer har samverkansavtal med, och sedan många år ett nära samarbete med, Göteborgsregionens kommunalförbund.

Anledningen till att Göteborg i maj 2019 lyfte in kulturen i ovan nämnda remissvar till GR är inte fullständigt klarlagd, men indikerar att diskussionen i Göteborg nu öppnats för nya överväganden i relation till frågan.

De motiv för samverkan som framförs från Göteborg i intervjuerna är att kranskommunerna och Göteborg allt mer växer ihop, att kommuninvånarna inte ser några geografiska och administrativa gränser samt att samordnade satsningar inom kulturområdet skulle kunna ge ekonomiska vinster.

Vidare framförs att både kulturförvaltningen och idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborg kommer att få förändrade uppdrag när nuvarande organisation med stadsdelsnämnder upphör. Den biblioteksverksamhet som stadsdelsnämnderna tidigare ansvarade för har överförts till kulturnämnden, medan idrotts- och föreningsförvaltningen föreslås få ett samordnande ansvar för stadens stöd till föreningsliv och civilsamhällets aktörer, inklusive kulturaktörer. Vidare får de fyra föreslagna förvaltningarna för individ- och familjeomsorg ansvar för viss fritidsverksamhet. Behovet av samverkan både inom staden och med andra kommuner kommer att kvarstå efter dessa organisationsförändringar.

De två tjänstepersoner inom kulturförvaltningen som intervjuats uttrycker en försiktigt positiv inställning till att GR får ett samordningsuppdrag. De förmedlar att

den avvaktande inställningen i grunden handlat om vem som ska företräda Göteborg i förhandlingar med Västra Götalandsregionen, inte om samverkan mellan kommunerna i Göteborgsregionen i sig.

De två tjänstepersonerna inom idrotts- och föreningsförvaltningen som intervjuats är medvetna om att detta utredningsuppdrag initialt endast handlade om kulturfrågor. De vill ändå uppmärksamma att det finns uppenbara beröringspunkter mellan kultur och fritid. Vidare betonar de att det s.k. Idrottsrådet, som består av politiker och tjänstepersoner från kommunerna i Göteborgsregionen och administreras av idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborg, skulle få en mer lämplig tillhörighet om det knyts till GR än administreras av Göteborg.

De tio sektorcheferna inom kultur och fritid, som arbetar inom stadsdelarna, har inte intervjuats var för sig, utan dialogen har förts i grupp. Vid ett möte i december förmedlade de ett stort intresse för samverkan med GR. Ett medskick var att även fritidsfrågorna borde ingå i uppdraget till GR.

5.4 Business Region Göteborg och Göteborg & Co

Business Region Göteborg är ett av Göteborgs stad helägt bolag. Det har funnits ett etablerat samarbete med GR under många år. Det senaste samverkansavtalet mellan BRG och GR, som är en uppdatering av tidigare avtal, ingicks 2018. Enligt detta ska BRG stödja Göteborgsregionens medlemskommuner i deras lokala arbete med näringslivsutveckling. I utredningen har en företrädare för Business Region Göteborg intervjuats. Han har ett särskilt ansvar för företag inom kultursektorn, däribland både renodlade kulturutövare och reklamföretag, arkitekter, filmskapare, dataspelsutvecklare med mera.

I samtalet framförs flera olika motiv för att GR skulle åta sig att samordna kulturfrågorna. Göteborgsregionen skulle till exempel kunna profilera sig ännu mer på kulturområdet och kulturutövarna skulle kunna få bättre stöd. Ett gemensamt utvecklingsområde som nämns är kommunala upphandlingar. ”För kulturutövare är det kommunala regelsystemet ibland hämmande, till exempel LOU. De som skriver bäst anbud är inte alltid de bästa kulturutövarna. Genom att vi som offentliga aktörer tar ett ansvar kan fler talanger komma fram. Det blir vitaliserande och berikande för kulturlivet.”

Göteborg & Co är ett bolag som ägs av Göteborgs stad. Uppdraget är att utgöra en plattform för samverkan mellan näringsliv, organisationer, kommuner och akademi i arbetet med att stärka och utveckla Göteborgs konkurrens- och attraktionskraft.

Även mellan Göteborgsregionen och Göteborg & Co har länge funnits ett etablerat samarbete. År 2019 uppdaterades samverkansavtalet mellan GR och Göteborg & Co. I detta anges att GR, Business Region Göteborg och Göteborg & Co, alla tre, med kompletterande uppdrag, är involverade i näringslivsutvecklingen. Genom att kopplingen dessa aktörer emellan stärks, tydliggörs besöksnäringen som en del av näringslivsutvecklingen i Göteborgsregionens tretton medlemskommuner.

Företrädaren för Göteborg & Co, som framför allt arbetar med evenemang, uttrycker ett intresse för att samverka med medlemskommunerna genom ett nätverk knutet till GR. Bolagets uppdrag gäller redan nu hela Göteborgsregionen, men det finns ytterligare potentialer genom att utnyttja organisationernas kontaktnät och resurser mer systematiskt. Exempelvis saknar Göteborg arenor och lokaler för vissa evenemang och ser gärna ett samutnyttjande av anläggningar i kranskommunerna. Så sker idag när det exempelvis gäller Partille arena vilket bedöms vara till ömsesidig nytta för kommunerna. Vidare nämns idéer om att initiera olika gemensamma kultur- och musikarrangemang i till exempel kustområdena, vilket skulle stärka besöksnäringen.

5.5 Har stora, medelstora och små kommuner samma syn på mervärdet med kultursamverkan inom GR?

Göteborgsregionen består av storstaden Göteborg, kranskommunerna som i ett nationellt perspektiv kan anses vara medelstora och ett antal mindre kommuner. Det finns vissa skillnader mellan vad stora och små kommuner förmedlar i den här utredningen, men inte så stora som kunde förväntas med tanke på att kommunerna har olika förutsättningar och behov.

Att hjälpas åt att hantera ekonomiska utmaningar har påtalats av nästan alla kommunföreträdare. Några av de minsta kommunerna vittnar om att planerade kultursatsningar ifrågasätts, men även i stora kommuner som Göteborg sker ekonomiska åtstramningar inom kulturområdet. Några företrädare för kranskommunerna närmast Göteborg säger att de hittills nog varit gynnande, men att även de nu står inför ekonomiska utmaningar.

En liten skillnad kan noteras mellan stora och små kommuner i var man lägger fokus för samverkan. De mindre kommunerna efterfrågar i större utsträckning kunskapsutbyte mellan kommunerna samt möjligheten att göra gemensamma satsningar. De befarar att kommunerna helt enkelt inte kommer att ha råd att upprätthålla kulturarbete av hög kvalitet på egen hand. De större kommunerna runt Göteborg, som befinner sig i expansiva faser, efterfrågar i högre grad möjligheter att samverka strategiskt med andra politikområden, till exempel när det gäller stadsutveckling.

Flera intervjupersoner från både medelstora och små kommuner förmedlar att ”vi vill inte åka snålskjuts på Göteborg”. Uppfattningen är att det kommer att bli en win-win-situation, där även Göteborg med sina stora kulturinstitutioner kan nå fördelar av ett samarbete.

5.6 Det politiska perspektivet

I utredningen har sammanlagt tio politiker intervjuats. Fem av dem företräder medlemskommunerna. Övriga representerar Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i Skaraborg, Boråsregionen och Fyrbodal.

De politiker i medlemskommunerna som har intervjuats är ordförande i sin kommuns kultur- och fritidsnämnd eller motsvarande. Det politiska uppdraget kräver ett helhetsperspektiv och rollen som politiker innebär att verka på många olika nivåer och i skilda sammanhang. Ibland företräder man sitt parti, ibland en kommunal förvaltning, ibland kommunen som helhet och ibland verkar man i ett regionalt sammanhang. I intervjuerna med politikerna framkommer att det i rollen som politiker blir en vana att kunna skifta fokus.

De fem intervjuade politikerna i medlemskommunerna är överlag positiva till att Göteborgsregionen skulle få ett uppdrag att samordna kulturfrågorna. Någon säger att det blir win-win för alla kommuner, även om stora och små kommuner kan ha olika förutsättningar.

Det upplevs som en nackdel att kultur- och fritidschefsnätverket inte haft en politisk koppling. Ett exempel är att när beslut om ”kulturmiljonen” ska fattas så finns det inget interkommunalt forum som kan ta politiskt ansvar för frågan. I december 2019 samlades kulturpolitiker från Göteborgsregionens kommuner i Stenungsund till ett särskilt inkallat möte för att besluta om den så kallade kulturmiljonen, men formalia kring beslutsprocessen upplevdes inte som fullständigt klar.

Även den intervjuade politikern från Göteborg är positiv till samverkan, men med reservation för att Göteborg även i fortsättningen behöver ha ett eget forum för överläggningar med Västra Götalandsregionen. Göteborg är huvudman för flera stora institutioner som delfinansieras av Västra Götalandsregionen och de presidie möten som hålls två gånger om året bör fortsätta att finnas.

Flera intervjupersoner har väckt frågor om hur den politiska styrningen skulle gå till inom GR. Skulle det bildas en egen politisk styrgrupp eller skulle kulturen ligga under någon av de befintliga styrgrupperna i GR?

Det har inte framkommit att partipolitiska skillnader i synen på kulturpolitiken i någon nämnvärd utsträckning har påverkat det politiska arbetet. Däremot berörs mer principiella frågor i flera av intervjuerna. Många har lyft värdet av att politikerna håller sig på ”armlängds avstånd” och har tillit till utförarnas konstnärliga innehåll, produktion och utformning. Andra har uttryckt att politiker ibland tenderar att bli alltför försiktiga och skulle välkomna sakliga och fördjupade diskussioner om kulturens innehåll och konstnärliga kvalitet, som inte hotar kulturens integritet.

Flera har antytt att den polarisering som i ökande grad kommit att känneteckna samhällsdebatten kommer att påverka politiken i allt större utsträckning framöver. Kulturpolitiken ska främja demokratisk öppenhet, konstnärlig frihet och regional profilering. Skillnader mellan land och stad och mellan olika socioekonomiska grupper väcker frågor om hur kulturpolitiken kan ge förutsättningar för ett levande

kulturliv för alla. Flera betonar att det politiska samtalet mellan kommunerna runt kultur blir allt viktigare och att det därför behövs en politisk arena i Göteborgsregionen.

5.7 Risker och farhågor inför samverkansuppdraget

Det har överlag inte framkommit några särskilda, uttalade risker och farhågor, utöver de fallgropar som alltid finns när kommuner och administrativa nivåer ska organisera sig för samverkan.

Om GR skulle anförtros ett samordnande uppdrag i kulturfrågor av medlemskommunerna så skulle det innebära en komplettering av den delregionala samverkansstrukturen. I samverkan finns alltid en risk för oklarheter rörande mandat, inflytande och beslutsfrågor. Flera påtalar att tjänstepersoner och politiker inledningsvis måste lägga tid på att diskutera inom vilka områden som samverkan kan ge mervärden i just denna delregion. Det måste finnas ett tydligt mål för vad man ska åstadkomma.

En risk som framförs är förväntningar på omedelbara resultat. I de övriga kommunalförbunden har arbetsformer och prioriteringar växt fram successivt under lång tid och de konkreta effekterna av arbetet har blivit tydligare efter hand. Vissa menar att tid behöver läggas på att noga diskutera delregionens prioriteringar och kommunernas ambitionsnivåer i samverkan, medan andra förväntar sig ett arbetssätt som snabbt ger tydliga resultat.

Det finns en inneboende konflikt mellan det kommunala självstyret och möjligheten att realisera samverkansvinster. Flera kulturchefer betonar att ”vi måste ge GR mandat att driva frågorna och då måste vi själva se till att prioritera närvaron vid samverkans- och projektmöten”. Kommunernas representanter måste ha ett mandat från sin kommun och ett ansvar för att förankra principiellt viktiga frågor i hemkommunen.

Det finns en insikt om att tillskapandet av ett nytt samverkansområde kan kosta pengar, samtidigt som man tänker sig att det kan ha långsiktigt positiva konsekvenser. ”Det måste löna sig att lägga detta på GR. Genom en kraftsamling kan det ge ekonomiska effekter på sikt”.

Många har påmint om att det finns en erfarenhet av att driva samverkansfrågor i GR, som kan bli till stöd om och i så fall när kulturfunktionen ska finna sin roll. Inom GR finns en vana vid att balansera behov från stora och små kommuner. Att bygga vidare på erfarenheter från kultur- och fritidschefernas nätverk skulle sannolikt kunna förkorta startsträckan.

Det finns en stor förväntan från övriga medlemskommuner inför att få med Göteborgs stad i samverkan, men det kan också märkas en viss oro för att Göteborg skulle få en alltför tongivande roll.

En risk som påtalas är om GR inte förmår att utveckla ett arbetssätt som fungerar gränsöverskridande mellan välfärdsfrågor, utbildning och samhällsfrågor. ”Det är

viktigt att GR inte cementerar ett stuprörstänkande, att man tar sig an kulturfrågorna på ett sätt som ger måluppfyllelse. Den högsta nivån får inte jobba på ett sätt som vi har lämnat.”

6. Samverkan kring Vad?

6.1 Inledning

I detta kapitel ligger fokus på vad medlemskommunerna skulle kunna samverka kring, alltså inom vilka kulturområden medlemskommunerna ser en potential och ett förväntat mervärde. Vilka frågor vinner på att hanteras i en delregional kontext? Vilka förflyttningar skulle en formaliserad samverkan kunna bidra till?

För uppdragsgivaren GR har det varit viktigt att utredningen tydliggör vad GR förväntas åstadkomma. ”Samverkan är en metod för att åstadkomma resultat”.

I kapitel 9 redovisas vad de övriga kommunalförbunden ser för mervärden med kultursamverkan. Eftersom de redan bedriver samverkan inom området, ligger tyngdpunkten i redogörelsen på deras erfarenheter, effekter och resultat.

Utredaren har uppmanat intervjupersonerna att särskilt fokusera på vilken skillnad ett formellt samverkansuppdrag skulle innebära i förhållande till nuläget, eftersom det redan finns ett nätverk för kultur- och fritidschefer som arbetar med dessa frågor. Utredningen redovisar förväntade mervärden, synergieffekter och resultat utifrån följande dimensioner/perspektiv:

- Invånarperspektiv
- Kunskaps- och kompetensperspektiv
- Utvecklingsperspektiv
- Ekonomiskt perspektiv
- Kulturutövares och det fria kulturlivets perspektiv
- Koppling mellan kultur, fritid och idrott.

Redovisningen bygger på förväntningar från medlemskommunerna kring potentiella samarbetsområden inom kulturen. Det bör redan nu understrykas att det krävs en dialog mellan kommunerna, bland både tjänstepersoner och politiker, om prioriteringar rörande vilka delregionala samverkansbehov som kännetecknar just Göteborgsregionens kommuner.

Kapitlet inleds med en beskrivning av de utmaningar som kommunerna står inför.

6.2 Kommunernas utmaningar

Kommunernas förväntningar på hur samverkan ska leda till en förflyttning, måste ses mot bakgrund av de utmaningar som kommunsektorn står inför. Interkommunal samverkan lyfts även i den så kallade kommunutredningen (SOU 2020:8) som en önskvärd väg framåt för kommunsektorn.

Kommunerna påverkas av en rad megatrender, som ökade socioekonomiska skillnader, integrationsfrågor, ett förändrat klimat och en digitaliserad värld. Kulturpolitiken måste bli mer träffsäker för att kunna utgöra ett bidrag i samhällsutvecklingen.

I princip har alla kultur- och fritidschefer och kulturpolitiker tagit upp de ekonomiska utmaningarna i intervjuerna. Några beskriver en spänning mellan lagstadgade och icke lagstadgade uppgifter där det kan vara svårt att få gehör för kulturfrågorna. De flesta menar att de ekonomiska åtstramningarna gäller alla samhällsområden och menar att man måste tänka nytt för att använda resurserna optimalt. Historiskt sett har det alltid varit en kamp om resurser, men nu försöker man i kommunerna tänka mer strategiskt, vilket både kan innebära samverkan mellan ”stuprören” och med andra kommuner.

En annan utmaning är att komma in tidigare i de processer som lägger grunden för beslut om kultursatsningar. Avgörande beslut tas ofta inom de tekniska förvaltningarna och många kultur- och fritidschefer menar att kulturfrågorna lyfts in för sent i processerna. ”Det är viktigt att vi är med i arbetet med strukturplaner och detaljplaner redan från början, inte som remissinstans när det redan är klart”.

Några intervjupersoner säger att kulturområdet fortfarande kan vara och/eller uppfattas som konservativt, inåtriktat och exkluderande. Att bli bättre på att förmedla vad kulturen kan bidra med uppfattas som en viktig utmaning. Svårigheter att formulera resultatindikationer och redovisa konkreta effekter gör att många tjänstepersoner inom kulturområdet ibland upplever det svårt att nå fram. ”Vi måste bli bättre på att visa hur satsningar på kultur kan leda till bättre måluppfyllelse inom andra samhällsområden”.

Återkommande organisationsförändringar beskrivs som en utmaning i flera kommuner. Påfallande många chefer berättar att de under de senaste åren har fått ett förändrat uppdrag. Flertalet förefaller vara nöjda med förändringarna i sig men det är ändå tydligt att det tar kraft och tid från t.ex. utvecklingsarbete.

6.3 Mervärde ur ett invånarperspektiv

Tillgången till kultur är ojämnt fördelad beroende på socioekonomiska och kulturella faktorer, geografisk tillgänglighet med mera. Ett vidgat deltagande är ett av de viktigaste kulturpolitiska målen. Skulle samverkan över kommungränserna på kulturområdet innebära någon skillnad för kommuninvånarna?

De flesta intervjupersoner betonar att invånarna inte bryr sig om de administrativa kommungränserna eller vem som finansierar det offentliga kultur- och fritidsutbudet. ”Invånarna kan bo i en kommun, arbeta i en annan och tillbringa fritiden i en tredje kommun”. ”För medborgarna har det nog ingen betydelse vem som gör vad, så länge man får utväxling på sina skattemedel”. Många ungdomar går i gymnasiet eller högskola i en annan kommun”. Medborgarnas rörelsefält berör både boende, arbete, studier, konsumtion och fritid. Kommunerna blir allt mer sammanlänkande och en allt tydligare västsvensk identitet kan ses.

Ett mervärde vore att underlätta för medborgarna att ta del av kulturutbudet i regionen som helhet. En förskjutning mot ett mer hållbart samhälle – och att semestra hemma – gör att intresset ökar för kulturutbud, kulturarv och vandringsleder i närliggande kommuner.

En samverkan som skulle gagna invånarna är att främja utlåning av böcker, skulpturer och konstverk mellan kommunerna. Här föreslås till exempel att GR skulle kunna bidra med att organisera den praktiska hanteringen.

Samverkan rörande festivaler, evenemang, kulturveckor, biblioteksveckor, konstvandringar med mera är andra exempel som nämns på koordinerade satsningar. Ibland bör satsningarna ske samtidigt för att få genomslagskraft, ibland bör man samordna kalendern så att satsningarna inte krockar tidsmässigt.

Flera har tagit upp att strömmarna vid kulturdeltagande inte bara går från kranskommunerna in till Göteborgs centrum utan även i motsatt riktning, till exempel att ungdomar från Göteborgs nordöstra stadsdelar åker till Partille arena eller kulturhusen i grannkommunerna.

Många kommuner runt Göteborg befinner sig i ett expansivt skede och vill locka nya invånare. Kulturcheferna har generellt uppfattningen att kulturen ökar kommunernas och regionens attraktionskraft. ”Kulturen är en magnet för nya invånare”.

De allra flesta framhåller att det viktigaste för invånarna är de långsiktiga effekterna. Både intervjuade chefer och politiker lyfter de ekonomiska utmaningarna, som gör samverkan nödvändig för att utveckla, förstärka eller bibehålla ett kulturutbud av hög kvalitet.

6.4 Kunskap och kompetensutveckling

Dagens befintliga nätverk för kultur- och fritidschefer, bibliotekschefer, kulturskolechefer med flera erbjuder mötesplatser som bidrar till erfarenhetsutbyte, omvärldsbevakning och att kunskap sprids mellan kommunerna. Det råder dock en samfäll uppfattning om att ett formaliserat arbete genom GR skulle innebära en uppväxling jämfört med nuvarande nätverk. Inte minst gäller detta möjligheten att få tillgång till de kompetenser som finns inom andra politikområden inom GR.

De intervjuade förmedlar att samverkan skulle kunna leda till att kompetenser synliggörs, att styrkeområden inom respektive kommuner identifieras och utnyttjas, att det blir ett horisontellt kunskapsutbyte och ett ömsesidigt lärande. Att stärka utbytet med Göteborgs stad upplevs som ett värde i sig. Göteborg har mycket att tillföra till de andra kommunerna och det finns ett stort intresse för vad som pågår i Göteborg.

Flera intervjupersoner framför önskemål om gemensamma kartläggningar, inventeringar, utvärderingsmodeller och medborgarundersökningar. Detta är tids- och resurskrävande uppgifter, som skulle kunna utföras mer effektivt genom samverkan. Gemensamma metoder skulle också öka tillförlitligheten och jämförbarheten. Här skulle den mötesplats för forskning och praktik som GR erbjuder genom FoU i Väst kunna vara en tillgång.

Inom flera kulturområden saknas personal med adekvat utbildning. Områden som nämnts är bibliotekariéer och vissa roller inom filmproduktion. Här skulle GR:s kontakter med skola och universitet kunna vara värdefulla.

Några uttrycker att kommunerna behöver vidareutveckla kompetens inom både "mjuka" och "hårda frågor". Till de "mjuka frågorna" räknas evidensbaserad kunskap om hur kulturen faktiskt kan bidra till demokrati, integration och ett jämlikt samhälle, vilket är ett av målen för kulturpolitiken. Bland de mer "hårda" kompetensfrågorna nämns digitalisering, upphandling av böcker, lagstiftning om upphovsrätt med mera.

Omvärldsbevakning är ett stort område, då kulturfrågor berör så många samhällsområden. Att kommunerna skulle få stöd att hålla sig uppdaterade anges ofta som ett mervärde i sig.

Genom att tydliggöra kulturens värde i delregionen och stärka samverkan med näringslivsutvecklare och Business Region Göteborg, skulle Göteborgsregionen kunna locka talanger och kompetens inom det fria kulturlivet. Precis som inom andra politikområden är talang och kompetens en bristvara.

6.5 Utvecklingsperspektiv och synergieffekter

Som ovan redovisats finns förväntningar på att kompetensen inom själva kulturområdet ska vidareutvecklas, men minst lika viktigt är att ny kompetens ska genereras i mötet med andra politikområden. "Inom GR finns ett utbud av kvalificerad personal och forskare inom de olika avdelningarna, och om vi arbetar innovativt och gränsöverskridande kan det bli synergieffekter".

Påfallande många har angett att det viktigaste är att uppnå synergieffekter i gränslandet mellan kultur, hälsa, lärande och samhällsbyggnad. Flera betonar att tonvikten i GR:s uppdrag ska ligga på det strategiska utvecklingsområdet, alltså i gränslandet till andra politikområden, och inte på operativa frågor som bäst hanteras i respektive kommun.

Kulturen har en given plats i den regionala utvecklingen och det hållbara samhället. Eftersom GR bedriver samverkan inom dessa områden, menar många att det varit en nackdel att inte kulturen ingår. I det forum där olika strukturplaner och inriktningsdokument behandlas, bör också kommunernas planer rörande teatrar, bibliotek, dansscener, museer, kulturhus, idrottsanläggningar, vandringsleder med mera komma in i ett tidigt skede. En risk är att kommunerna gör samma typ av satsningar eller i tider av åtstramningar avvecklar likartade institutioner.

Många har framfört att tillgång till kultur är en friskfaktor, inte minst för barn och unga samt för äldre, och att den bidrar till det demokratiska samhället. Att bygga in kultur i bred bemärkelse bidrar till högre livskvalitet och ökad måluppfyllelse inom andra områden.

6.6 Mervärden ur ett ekonomiskt perspektiv

Som framgått i avsnittet om finansiering så bekostas kulturen av både stat, regioner och kommuner. Enligt kulturstrategin för Västra Götalandsregionen står kommunerna för 50 procent av kulturkostnaderna, regionen för 30 procent och staten för 20 procent. Sammantaget uppgår de offentliga kostnaderna för kultur till 3,9 miljarder i länet.

Kultur- och fritidschefsnätverket i kommunerna i Göteborgsregionen får idag 1 miljon kronor i stöd från Västra Götalandsregionen samt 350 000 kronor för delfinansiering av en tjänst som kultursamordnare. Detta är ett i sammanhanget litet belopp och inte ett motiv i sig för samverkan. Det ekonomiska mervärdet ligger enligt cheferna dels i att använda kommunala resurser effektivt genom till exempel samfinansiering, dels att kunna påverka hur de regionala medlen i kultursamverkansmodellen ska användas. Några menar att kultursamverkansmodellen inte är tillräckligt gränsöverskridande och inte bidrar till måluppfyllelse inom andra politikområden i den utsträckning som är önskvärd.

Några intervjupersoner har tagit upp den tidigare nämnda kommunutredningen och den nya lag som ger kommunerna större möjligheter till avtalssamverkan. Kommunutredningen är en parlamentariskt sammansatt kommitté, vars uppdrag är att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter.

Mot bakgrund av möjligheterna till avtalssamverkan vill många intervjupersoner lägga kraft på att hitta samverkansvinster och stordriftsfördelar. ”I dessa tider måste vi jobba jätte hårt med effektivitet. Dela på tjänster. Nu gör alla kommuner allt. Alla behöver inte ha en kommunantikvarie, inköpare till bibliotek, konstintendent. Små kommuner skulle kunna dela på tjänster.”

Många kultur- och fritidschefer berättar om de gemensamma satsningarna på Artscape som fick ett stort genomslag. Under sommaren 2019 skapade internationella gatukonstnärer bestående väggmålningar runt om i Göteborgsregionen med utgångspunkt i klassiska folksagor. Satsningen möjliggjordes genom finansiering från Västra Götalandsregionens miljon för kulturinsatser, kommunerna och stöd från bland annat Postkodlotteriet.

Att det finns pengar att söka för kommunerna påtalas av många. Om kommunerna går samman underlättas det administrativa arbetet och det är också lättare att få en ansökan beviljad om den görs i samverkan mellan flera organisationer/kommuner. Exempel på offentliga finansiärer är EU, Statens kulturråd, Vinnova med flera. Dessutom nämns bidrag från exempelvis Allmänna arvsfonden och Postkodlotteriet liksom sponsring genom näringslivet.

Att främja turism, besöksnäring och platsutveckling är ett område där ekonomiska resultat kan bli mätbara. Resultat kan mätas genom ökat antal invånare, ökat antal besökare, ökad sysselsättning, ökad omsättning inom turistnäring med mera. Utvecklingsprocesserna inom besöksnäringen förutsätter ofta samverkan över kommungränser.

Några har påtalat att det inom området idrott och anläggningar finns ekonomiska stordriftsfördelar. Mötena inom det s.k. Idrottsrådet, som tillkommit på initiativ från Göteborg, visar att kommunerna behöver samverka kring simhallar, arenor och andra kostsamma investeringar. Vidare nämns ridsport och motorsport. Slutligen framförs att de olika idrotts- och handikapporganisationerna driver krav på specialiserade anläggningar för olika elitsatsningar eller förhållandevis smala målgrupper, där kommuner måste samverka.

6.7 Mervärden för kulturutövare och det fria kulturlivet

Ett av fem fokusområden i Västra Götalandsregionens kulturstrategi är att stärka konstnärers villkor och att erkänna ideella krafter. Det är i samarbetet mellan det ideella kulturlivet, det professionella kulturlivet och offentliga aktörer som utvecklingskraften ligger.

De kulturella och kreativa näringarna är av stor betydelse för att stärka platser, kommuner och regionen som helhet. Hit räknas bland annat turism, mode, film, foto, litteratur, musik, arkitektur, design, scenkonst och konst. Att attrahera kulturutövare och att ge dem adekvat stöd i deras affärsutveckling är därför ett mål.

Till det fria kulturlivet hör bland annat föreningslivet. En av intervjupersonerna berättade att det i hans kommun fanns över 400 föreningar, varav en stor del verkade inom kultur, fritid och idrott.

Skulle en samverkan inom GR stärka kulturutövares villkor? Var finns den delregionala potentialen i denna fråga?

De andra kommunalförbunden tar i viss utsträckning emot ansökningar och beviljar stöd till föreningar och studieförbund som verkar över flera kommuner. I intervjuerna med medlemskommunerna i GR har det inte framkommit någon tydligt uttalad önskan att GR ska handlägga sådana frågor. Tonvikten bör ligga på strategiska utvecklingsfrågor.

Däremot skulle ett fördjupat samarbete mellan BRG, kommunernas kulturchefer, kommunernas näringslivsutvecklare och Göteborgsregionens ansvariga för näringslivsutveckling utgöra ett viktigt stöd för kulturutövare som behöver komma vidare. I Göteborgsregionen har Business Region Göteborg ansvaret för näringslivsutveckling och där ingår de kulturella och kreativa näringarna.

6.8 Ska Göteborgsregionen även driva samverkan kring fritid och idrott?

Utredningsuppdraget gäller kultur men redan i de inledande kontakterna med kultur- och fritidschefsnätverket stod det klart att flertalet önskade att uppdraget även skulle gälla samverkan kring fritidsfrågor. Även fortsatt har flertalet intervjupersoner opåkallat lyft frågan om att fritidsfrågorna borde finnas med i ett eventuellt utökat uppdrag för GR.

Ett starkt resultat av denna utredningen är således att det finns en mycket utbredd uppfattning om att ett utökad uppdrag för GR inom kulturområdet även borde omfatta fritidsfrågor. Av denna anledning berörs även fritidsfrågor här. Det är dock viktigt att poängtera att utredningen inte haft någon fördjupande ambition när det gäller fritidsfrågorna. Detta avsnitt utgör alltså mer översiktliga reflektioner utifrån att frågan väckts av så många av intervjupersonerna.

I merparten av medlemskommunerna ligger kultur- och fritidsfrågorna i samma förvaltning. På nästan alla kommuners webbplatser presenteras kultur, fritid och idrott under samma sökrubrik, såsom *Uppleva och göra* eller *Fritid och kultur*. När det gäller att nå ut till medborgare kopplas alltså dessa frågor ihop.

Göteborgs stad står inför en stor organisationsförändring. Tidigare har de tio stadsdelsförvaltningarna svarat för bland annat kulturskola, bibliotek och lokal fritidsverksamhet. Biblioteken överfördes under 2019 till kulturnämnden. Den aktuella inriktningen är att kulturskolan ska övergå till grundskolenämnden medan ansvaret för fritidsverksamheten ska överföras till de fyra regionala nämnder som föreslås för individ- och familjeomsorgen, eller annan nämnd om så är lämpligt. Göteborgs kommunala idrotts- och motionsanläggningar kommer att kvarstå i idrotts- och föreningsförvaltningen som kommer att få ett vidgat uppdrag för föreningsbidrag och hyreskontrakt, vilket även berör kulturområdet.

I Västra Götalandsregionens kulturstrategi, som tagits fram tillsammans med kommunerna, ingår idrottsfrågorna. Prioriterade områden inom idrott är att öka andelen barn och unga som är aktiva i idrotts- och friluftsliv, att verka för en jämlik, jämställd och demokratisk idrottsrörelse och att stärka samverkan mellan den ideella idrottsrörelsen och regionala verksamheter inom kultur och hälsa.

Idrottsrådet

En omständighet som talar för att det finns ett behov av interkommunal samverkan runt fritids- och idrottsfrågor är att Göteborgs stad är initiativtagare till det s.k. Idrottsrådet, som funnits ett tiotal år. Ordföranden i idrotts- och föreningsförvaltningen är sammankallande och i övrigt består rådet av politiker från alla medlemskommuner i Göteborgsregionen samt ansvariga chefer inom kultur och fritid. Rådet träffas ett par gånger om året.

Kultur- och fritidschefsnätverket har på uppdrag av Idrottsrådet tagit fram förslag på tre huvudområden för fördjupad samverkan mellan kommunerna under denna mandatperiod:

- Hur stimulera till fysisk aktivitet?
- Vad händer med föreningslivet?
- Hur utvecklar vi samverkan kring anläggningsförsörjning?

Som exempel på samverkansförslag, som redan diskuteras, kan nämnas en arena för motorsport, bättre förutsättningar för ridsport, regler kring lokalbokning, regler rörande taxor och bidrag, anläggningsförsörjning avseende ishallar och badhus, inrättandet av en fritidsbank samt samarbete om utbildning.

Intervjupersonerna från Göteborgs stads idrotts- och föreningsförvaltning, IOFF, menar att det finns uppenbara fördelar om fritids- och idrottsfrågorna knyts till GR på samma sätt som kulturfrågorna. Om Idrottsrådet skulle verka inom ramen för GR:s samordningsuppdrag menar man att dess uppdrag skulle formaliseras och beslutfattandet underlättas. Om fritidsfrågorna däremot inte skulle ingå i GR:s uppdrag skulle Idrottsrådets funktion riskera att urholkas. Det är i stort sett samma politiker och tjänstepersoner i kommunerna som berörs av kultur- och fritidsfrågorna och i framtiden skulle de kallas till två olika möten, ett på GR och ett utanför GR.

Ett stort antal intervjupersoner från medlemskommunerna har betonat den ekonomiska potentialen när det gäller samverkan inom idrottsområdet. Inte minst är det lokaliseringen av anläggningar som åsyftas. Dessa investeringar har betydande konsekvenser för kommunernas budget och samverkan över kommungränserna har stor potential att optimera ekonomiska satsningar.

De tre övriga kommunalförbunden samordnar inte frågor rörande anläggningsförsörjning. Kommunerna i Göteborgsregionen är dock mer geografiskt samlade vilket underlättar samutnyttjande av anläggningar. Även om befolkningsunderlaget är större kan önskemål om anläggningar för ”smala specialiteter” vara svåra för en enskild kommun att tillgodose. Som exempel nämns badhus med möjligheter för dykträning, simhopp och vattenpolo.

Det fåtal argument som framförts emot att idrottsfrågor skulle ingå i Göteborgsregionens uppdrag handlar om att idrotten redan har starka lobbyorganisationer och tenderar att ”prioritera sig själv” och att frågor som rör kostsamma investeringar är ett särskilt kompetensområde.

Ett par intervjupersoner är angelägna om att frågan om fritid inte blir ett hinder för att GR ska åta sig kulturfrågorna. ”I så fall är det bättre att börja med kulturfrågorna och eventuellt låta fritidsfrågorna integreras efter hand”.

7. Hur ska samverkan gå till?

7.1 Inledning

I detta kapitel ges en konkret beskrivning av hur medlemskommunerna tänker sig att samverkan skulle kunna gå till. En erfarenhet värd att beakta när nya funktioner byggs upp är att olika personer kan ha skilda bilder och föreställningar av det som ska komma.

I kapitel 9 finns en beskrivning av hur de andra kommunalförbunden faktiskt arbetar med kulturfrågan. Där finns medskick till Göteborgsregionen och en beskrivning av viktiga framgångsfaktorer.

7.2 Hur stor skulle kulturfunktionen i GR vara?

Nästan alla intervjupersoner har betonat att GR inte bör bygga upp en ny stor avdelning för kulturfrågor. En alltför stor funktion skulle inte bara vara kostsam, den skulle också kunna leda till dubbelarbete och i värsta fall upplevas som ett hot. Det viktiga är att kroka arm med de krafter som redan finns inom kulturområdet inom kommunerna och inom Västra Götalandsregionen.

I vart och ett av de andra kommunalförbunden finns en heltidstjänst som kulturstrateg/processledare för kulturen. Bedömningen görs att det i Göteborgsregionen skulle behövas två personer/tjänster. Motiv som framförs är det betydligt större befolkningsunderlaget samt att samverkansytorna är fler inom Göteborgsregionen, framför allt med Göteborgs stad som har en stor och komplex organisation inom kulturområdet. Att dra nytta av alla de kompetenser som finns inom Göteborgsregionens kommunalförbund, är också mer tidskrävande än inom de övriga kommunalförbunden. Slutligen betonas att samverkan inom kulturområdet bör utvecklas med Business Region Göteborg och Göteborg & Co, som båda har samverkansavtal med GR.

I den mån samarbetet leder till kostnadskrävande projekt eller samfinansierade investeringar, som kräver mer personalresurser, skulle särskilda samverkansavtal kunna ingås, på samma sätt som idag sker inom välfärds-, utbildnings- och miljöområdet i GR.

7.3 Syftet med rollen som kulturstrateg

Tjänsten som processledare för kulturfrågor kallas i Fyrbodals och Skaraborgs kommunalförbund för kulturstrateg medan den i Boråsregionen kallas regionutvecklare kultur. Fortsättningsvis används i den här utredningen ordet kulturstrateg.

Det är naturligt att kulturstrategens arbete knyts till kulturstrategin för Västra Götaland, som har arbetats fram i nära samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna. Samtidigt är det viktigt att betona att kulturstrategen skulle verka

på medlemskommunernas uppdrag. I intervjuerna med kultur- och fritidscheferna finns ett önskemål om att kulturstrategen skulle ha ett brett perspektiv. Det är viktigt att tonvikt skulle läggas vid att utveckla samverkan med övriga politikområden såsom social välfärd, hälso- och sjukvård, utbildning och samhällsbyggnad.

Den sammantagna bilden är att kulturstrategen skulle verka på fyra viktiga samverkansarenor:

1. Kultur- och fritidschefsnätverket och tillhörande ”undernätverk”
2. Nätverket med kulturstrateger från de tre övriga kommunalförbunden
3. Företrädare för Västra Götalandsregionens kulturnämnd och kulturförvaltningar
4. Tvärsektoriella samarbeten med andra avdelningar inom GR.

Vidare finns ett antal nätverk bestående av tjänstepersoner i kommunerna; chefer för bibliotek och kulturskola, föreningsamordnare och kultursamordnare. Idag har Göteborgs stad representanter i flera av nätverken, men inte i alla. En särskild analys bör ske om huruvida dessa nätverk ska organiseras inom Göteborgsregionen, om deras uppdrag ska förändras på något sätt samt vilken roll kulturstrategen skulle ha i dessa nätverk.

Vidare samverkar kultur- och fritidschefsnätverket idag med det s.k. Idrottsrådet, som beskrivits tidigare under rubriken 6.8. Om idrott inte ska ingå i GR:s uppdrag måste detta organiseras på annat sätt.

7.4 Vilka skulle kulturstrategens dagliga uppgifterna vara?

Nedanstående är en sammanfattning av intervjupersonernas syn på vad kulturstrategens dagliga uppgifter borde vara:

- Att bereda, strukturera och hålla ihop olika nätverk
- Att driva strategiska utvecklingsprocesser
- Att bistå kommunerna med omvärldsbevakning
- Att vara en länk mellan kommunerna, regionen, olika organisationer och det fria kulturlivet och att sammanföra olika kompetenser
- Att initiera eller ordna vissa konferenser och utbildningar
- Att besvara remisser och att företräda medlemskommunerna i olika forum
- Att söka finansieringsmöjligheter och skriva ansökningar av olika slag.

Under förutsättning att en överenskommelse med Västra Götalandsregionen träffas om medel till kulturinsatser – kulturmiljonen – samt delfinansiering av tjänst, skulle det ligga i kulturstrategens uppdrag att årligen återrapportera vilka satsningar som gjorts.

7.5 Vilken kompetens och erfarenhet behövs i rollen som kulturstrateg?

Intervjupersonerna är eniga om att en kulturstrateg behöver grundkompetens inom kulturområdet. Detta krävs för att skapa legitimitet och trovärdighet i olika samarbetsforum. Det är dock viktigare med en bred kunskap inom kulturområdet än

att vederbörande är en specialist inom till exempel någon konstart. ”Fackkunskapen finns hos andra, men man måste kunna förstå, lyssna in och översätta”.

I intervjuerna betonas framför allt att rollen kräver erfarenhet av att driva strategiska utvecklingsprocesser. Det är en fördel om personen har chefsfarenhet eller erfarenhet av att leda. Personen bör ha kännedom om roller och ansvar för de olika administrativa nivåer och aktörer som finns inom kulturområdet.

7.6 Vilket mandat vill medlemskommunerna ge till Göteborgsregionen i kulturfrågorna?

Mandatet till GR kan uppfattas självklart med tanke på att kommunföreträdarna i intervjuerna uttryckt ett så starkt intresse för att förbundet ska åta sig kulturfrågorna. Dock finns det alltid en inneboende spänning i relation till det kommunala självstyret. Spänningarna kan uppstå när medlemskommuner har särintressen, olika ambitionsnivåer eller olika förutsättningar att gå in med ekonomiska eller personella resurser i olika satsningar.

Samverkansuppdraget befinner sig på flera sätt i ett gränsland:

- ett organisatoriskt gränsland mellan stat, region, kommunalförbund och kommun
- i geografiska gränser mellan stora och små kommuner, kranskommuner och kommuner i ytterkanten
- i professionella gränser mellan kulturföreträdare och professioner inom miljö, samhällsbyggnad, utbildning, välfärd med mera
- i gränslandet mellan forskning, utveckling och praktik
- i fältet för politiska gränser och ställningstaganden.

Det sammantagna intrycket från intervjuerna med kommunföreträdare är att Göteborgsregionens kommunalförbund har ett starkt mandat och en legitimitet bland medlemskommunerna. Det finns en grundläggande tillit till organisationen. Många betonar att deras kollegor inom skola, välfärd och samhällsbyggnad kommer tillbaka till kommunerna med energi och ny kunskap.

I avsnitt 5.10 som handlar om risker och farhågor, framkommer dock några aspekter som handlar om mandat.

Flera intervjupersoner har framfört att kommunalförbundet bara kan agera på uppdrag från kommunerna. Det är viktigt att säkerställa en gedigen förankring bland medlemskommunerna. Samtidigt finns en stark önskan att GR ska lyckas samla kommunerna och driva frågorna offensivt och innovativt.

Mandatfrågan gäller också relationen mellan Västra Götalandsregionen och medlemskommunerna. En del i förbundets uppdrag från medlemskommunerna är att tydliggöra den kommunala positionen.

Frågan om företräderskap handlar även om samverkan mellan enskilda kommuner och Västra Götalandsregionen. Göteborgs kulturförvaltning önskar att det även fortsättningsvis ordnas möten mellan presidierna i kulturnämnden och regionens kulturnämnd. Företrädare för de övriga kommunalförbunden anser inte att detta

skulle komplicera övrig samverkan. Kommuner i de andra kommunalförbunden har egna möten eller förhandlingar med Västra Götalandsregionen i specifika frågor.

Företrädare för GR betonar att förbundet arbetar på uppdrag av sina medlemskommuner. Nedanstående är en illustration av GR:s ”verktygslåda”, som visar att avgörande förändringar på struktur/systemnivå, förutsätter gedigen samverkan och förankring i flera steg.

Det är också viktigt att betona att samverkansuppdraget gäller de strategiska utmaningar som bara kan lösas i interkommunal samverkan. Frågor som hanteras bäst i den enskilda kommunen behöver inte ”lyftas” till GR.

8. Västra Götalandsregionens perspektiv

I utredningsuppdraget ingår att ta reda på hur medlemskommunerna ser på möjlig samverkan inom kulturområdet i Göteborgsområdet, i likhet med övriga kommunalförbunds samverkan med Västra Götalandsregionen. Att fånga upp Västra Götalandsregionens perspektiv har ingått i de frågeställningar som formulerades i utredningsdirektivet.

Intervjuer har genomförts med fyra tjänstepersoner från Västra Götalandsregionen och med två politiker, nämligen nuvarande och tidigare ordförande i regionens kulturnämnd.

Som flera gånger nämnts ingicks för ett tiotal år sedan överenskommelser mellan Västra Götalandsregionen och de andra kommunalförbunden om samverkan på kulturområdet. Då Göteborgsregionen valde att stå utanför ingicks en särskild överenskommelse med det kultur- och fritidschefsnätverk som etablerats i Göteborgsregionens kommuner. Överenskommelsen bygger på att någon kommun agerar ”värdkommun”, vilket bland annat inneburit att stå som mottagare av tillväxtmedlen och att åta sig arbetsgivaransvaret för den deltidstjänst som ansvarar för kulturfrågorna.

I intervjuerna understryker företrädare för regionen att det är medlemskommunerna som avgör vad Göteborgsregionens kommunalförbund ska arbeta med. Ändå framkommer en tydlig önskan att förbundet ska få ett formellt uppdrag från sina medlemskommuner. Man är angelägen om att denna fråga nu når en lösning. Den ovan nämnda konstruktionen med en överenskommelse med en värdkommun upplevs som en kompromiss; en speciallösning med flera brister:

- Kultur- och fritidschefsnätverket har inget formellt uppdrag och därmed saknas möjligheten till samlad politisk dialog i både delregionen och regionen kring satsningar inom kulturpolitiken
- Samarbetet runt och implementeringen av kulturstrategin för Västra Götaland kännetecknas inte av samma kontinuitet och stabilitet som i övriga kommunalförbund.
- Att GR inte har ett uppdrag inom kulturområdet gör att även annan samverkan haltar. GR har varit med och tagit fram visionen för Västra Götalandsregionen, men medverkar inte i implementeringen i de delar som gäller kultur.

Det står i överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och kultur- och fritidschefsnätverket att den reglerar hanteringen av de medel som tillförs från Västra Götalandsregionens kulturnämnd (KN) *till dess att kulturfrågorna ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund* (utredarens kursivering). Överenskommelsen gäller t.o.m. 2020 och ska under året arbetas om.

Företrädare för Västra Götalandsregionen betonar att ”kulturmiljonen” och delfinansieringen av en tjänst ska ses som en stimulans för kommunalförbunden. Men pengarna ska inte ses som det stora mervärdet. Det viktiga är att uppnå en

förankring rörande de samlade kultursatsningarna som ingår i kulturstrategin, och som omfattar regionens hela kulturbudget. Upplevelsen är att Västra Götalandsregionen saknar en formell samtalspart för prioriteringar i Göteborgsregionen. I storstadsregionen sker en stark expansion och de kultursatsningar som planeras av både kommun och region behöver vävas in i övrig samhällsplanering. Den dialog som förs med enskilda kommuner är ibland nödvändig, men blir inte lika transparent som om den sker inom ramen för ett kommunalförbund.

Så sent som 2015 översändes ett brev från Västra Götalandsregionens kulturchef till förbundsdirektören i GR, där en önskan framfördes om att GR skulle gå in i formell samverkan. Enligt uppgift besvarades brevet muntligt på politisk nivå med att det inte var aktuellt att gå vidare.

Företrädare för Västra Götalandsregionen understryker att Göteborgs stad i kraft av sin storlek har och kommer att ha en särställning. I nuläget träffas presidiet i Västra Götalandsregionens kulturnämnd och presidiet i Göteborgs kulturnämnd för överläggningar två gånger om året. Det kommer att finnas ett behov av fortsatta presidiemöten även om GR får ett samordningsuppdrag, inte minst runt de stora kulturinstitutionerna i Göteborg, där regionen är huvudman för vissa och Göteborgs stad för andra.

Intressant är att notera att även företrädare för Västra Götalandsregionen lyfter påverkansfrågorna. Västra Götalandsregionen är landets största region med nära två miljoner invånare. Att kunna tala för regionen i kulturfrågor både på nationell och EU-nivå skulle underlättas om även Göteborgsregionen ingick fullt ut i samverkansmodellen. Att tala med en röst skulle främja västsvenska intressen.

Sammanfattningsvis uttrycker Västra Götalandsregionens företrädare att de inte kan ha synpunkter på hur medlemskommunerna i GR väljer att organisera sig. Men om GR skulle få ett uppdrag att samordna kulturfrågor vore det ett mycket positivt steg inför fortsatt samverkan i regionutvecklingsfrågorna.

9. Synpunkter från de övriga kommunalförbunden

9.1 Kommunalförbundens roll i samverkanstrukturen

De tre kommunalförbunden är Boråsregionens kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund och Skaraborgs kommunalförbund. Kommunalförbunden har en central roll när det gäller samverkan i interkommunala frågor och är en grundpelare i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Medan Göteborgsregionens kommuner har drygt 1 miljon invånare har de tre andra kommunalförbunden i runda tal en kvarts miljon invånare vardera. Skaraborgs kommunalförbund har 15 medlemskommuner, medan Fyrbodals har 14 och Boråsregionen 8 medlemskommuner. Politiskt styrs de tre kommunalförbunden av en direktion medan Göteborgsregionen har en förbundsstyrelse och förbundsfullmäktige.

Intervjuer har genomförts med fyra representanter för varje kommunalförbund:

- Förbundsdirektör
- Ordförande i den politiska nämnd eller beredning i kommunalförbundet som ansvarar för kulturfrågorna
- Kulturstrateg
- En kulturchef från någon av medlemskommunerna.

9.2 Formell hantering av kulturfrågorna

De tre kommunalförbunden har arbetat med kultur sedan kultursamverkansmodellen infördes runt 2010–2011. I samband med detta infördes kulturfrågorna i överenskommelserna med Västra Götalandsregionen om delregionala tillväxtmedel. Inget av kommunalförbunden gjorde någon förändring av sin förbundsordning med anledning av detta. Kulturfrågorna ansågs ha en naturlig koppling till tillväxtfrågorna.

9.3 Organisation och finansiering

I enlighet med överenskommelsen med Västra Götalandsregionen har varje kommunalförbund en tjänst som samordnar kulturfrågorna och som delfinansieras av Västra Götalandsregionen med 550 000 kronor. Resterande medel täcks av medlemsavgifterna.

I övrigt utgår 1 miljon kronor från Västra Götalandsregionen som kommunerna ska använda till gemensamma kultursatsningar. Även här ställs krav på medfinansiering och detta tas antingen från medlemsavgiften eller genom särskilda överenskommelser med varje delkommun rörande olika satsningar.

Den tjänst som samordnar kulturfrågorna kallas i Fyrbodals och Skaraborg "kulturstrateg" och i Boråsregionen "näringslivsutvecklare kultur". Alla tre har en organisatorisk koppling till den avdelning eller det team som ansvarar för miljö och samhällsbyggnad. Ett par av kommunalförbunden har formerat sin egen organisation för att avspegla Västra Götalandsregionens struktur. Detta innebär att förbunden organisatoriskt och politiskt håller samman de tillväxtfrågor, inklusive kultur, som i regionen behandlas av BHU, Beredningen för hållbar utveckling.

Kulturfrågorna ingår i de långsiktiga strategidokument som tas fram i respektive kommunalförbund och som behandlas politiskt i både medlemskommuner och av kommunalförbundens direktorier,

9.4 Fokusområden eller prioriterade områden inom kulturen

En bärande tanke i kultursamverkansmodellen är att uppnå decentralisering av kultursatsningarna, genom en lokal förankring och prioritering. De tre kommunalförbunden har ihop med sina medlemskommuner, tagit fram prioriterade områden.

I Skaraborgs kommunalförbund är de prioriterade områdena i årsplanen för kultur:

- Utveckla Skaraborg som en plats där unga möts och främja ungdomskultur
- Gynna nyskapande, skapa förutsättningar för nyskapande konst, relevant forskning och innovativa arbetsformer
- Nyttja teknikens revolutionerande möjligheter vad gäller skapande, förmedling och upplevelse av konst och kultur
- Öka internationaliseringen.

Fyrbodals kommunalförbund har i sin verksamhetsplan följande prioriterade områden inom kulturen:

- Öka kunskapen om kopplingen mellan kultur och kommuners attraktivitet
- Öka kunskapen om kultur som innovationsdriven tillväxtfaktor
- Främja kulturföretagare.

Boråsregionens kommunalförbund har i sin delregionala kulturplan fem prioriterade områden:

- Bibliotek och läsfrämjande
- Kulturskolan, barns och ungas eget skapande
- Offentlig konst och gestaltad livsmiljö
- Platsutveckling och besöksnäring
- Folkbildning och civilsamhälle.

9.5 Nyttan och mervärde med kultursamverkan enligt kommunalförbunden

Alla tolv intervjupersoner har ombetts att beskriva nyttan och mervärdet med samverkan inom kulturområdet. De förväntade mervärden som medlemskommunerna beskrivit i kapitel 6 överensstämmer i stort med de faktiska

resultat som beskrivs, även om alla kommunalförbund gjort egna prioriteringar och kommit olika långt inom olika områden. Alla lyfter fram exempel som belyser dimensionerna invånarperspektiv, ekonomiskt perspektiv, kunskaps- och kompetensutveckling, strategisk utveckling och kulturutövares perspektiv.

Några konkreta exempel som ges på insatser gällande kompetensutveckling är utbildning av bibliotekspersonal, samverkan rörande kompetens till kulturskolan, utbildningar om upphovsrätt och upphandling med mera.

Vidare framkommer många exempel på gemensamma konst- och kulturprojekt såsom konstbiennaler, konstvandringar, skulpturutbyte mellan kommuner, författarbesök på bibliotek med mera.

Det finns kommuner eller kommunkluster inom alla kommunalförbund som särskilt profilerat sig kring konst och kultur såsom Borås stad, Vara kommun samt Fengersfors i Dalsland. Detta spiller över på omgivande kommuner. Samverkan mellan näringsliv och konstnärer rörande textilindustrin i Sjuhärad lyfts fram som ytterligare ett intressant exempel.

Alla kommunalförbund menar att samarbetet har gagnat både stora och små kommuner. För små landsbygdskommuner har det varit helt nödvändigt att samverka för att kunna bibehålla ett kvalitativt kulturutbud. Man hade helt enkelt inte haft råd med vissa satsningar på egen hand.

Arbetet med platsutveckling, stadsutveckling och offentlig miljö är intressant för både stora och små kommuner. Alla kommuner ser vikten av att försöka värna om hållbara stadskärnor. När butiker flyttar ut i stora köpcentra kan ett vidgat kulturutbud vara en möjlighet. I städer där det pågår stark expansion väcker konceptet ”Gestaltad livsmiljö” stort intresse. Gestaltad livsmiljö är namnet på ett regeringsuppdrag som gavs 2018 och gäller arkitektur, design, form, offentlig utsmyckning och kulturarv. Syftet är att bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Fyrbodals kommunalförbund tog tidigt fram en plan för Gestaltad livsmiljö tillsammans med kommunerna, som nu ska utvärderas.

Kommunalförbunden skiljer sig något när det gäller hanteringen av fritidsfrågor. Alla menar att det är svårt att göra en avgränsning mellan kulturutövande och meningsfull fritid, särskilt när det gäller barn och unga. Några av kommunalförbunden drar gränsen mot frågor som rör anläggningar, till exempel simhallar och ishallar, vilket bedöms vara lokala angelägenheter.

Alla intervjuade förbundsdirektörer uppfattar att det i medlemskommunerna finns en uppslutning kring kulturfrågorna. En direktör säger att ”kulturen är det område där vi har lyckats allra bäst med delregional samverkan”.

Boråsregionen har nyligen låtit ett konsultföretag göra en uppföljning av hur projektmedel för tillväxtinsatser använts under åren 2015–2019 och vilka resultat som därmed skapats. I uppföljningen redovisas en betydande uppväxlingseffekt genom att Boråsregionens satsade medel matchas med annan offentlig eller privat

medfinansiering. Sammanfattningsvis anges i uppföljningen att:

- Projektmedlen bidragit till resultat i kompetensutveckling av individer, rådgivning och stöd till företag
- Medlen bidragit till att nya företag startats och att fler individer kommer i arbete
- Medlen har bidragit till ökad samverkan och att bygga nya konstellationer mellan aktörer (det vill säga företag, offentliga organisationer och forskningsaktörer)
- Tillväxtmedlen har bidragit till en pågående omvandlings- och utvecklingsprocess för näringslivet i Sjuhärad (ofta refererad till som strukturuomvandling).

9.6 Syn på samverkan och mandatfrågor i kommunalförbunden

Utredaren har gjort telefonintervjuer med en kultur- och fritidschef från varje kommunalförbund. Intrycket är att det finns en stark uppslutning kring respektive kommunalförbund. En person uttrycker det såhär: ”Det finns inget vi och dom – kommunalförbundet, det är vi”.

De tre kommunalförbunden verkar ha ett starkt mandat från sina medlemskommuner. En framgångsfaktor som flera kommunföreträdare lyfter upp är att klara ut spelreglerna i samverkan. Det handlar inte bara om att kommunalförbundet ska ”leverera” utan också att kommunernas företrädare prioriterar mötena och ser till att förankra frågorna på hemmaplan. ”Om jag är med på ett förslag på delregional nivå, måste jag kunna ta hem det och förankra det på den kommunala nivån. Kommunen är självstyrande, men vi kulturchefer får inte vara för ängsliga. Om vi är rädda blir det inte någon verkstad.”

För att få en beskrivning av vad det innebär att vara en stor kommun bland mindre kommuner har utredaren pratat med företrädare för Skövde och Borås. Den bild som förmedlas är att de har positiva erfarenheter av att vara en motor i respektive delregions utveckling. Den större kommunen gynnas av att kommunerna runt omkring utvecklas.

Intrycket är att även samverkan mellan kommunalförbunden och Västra Götalandsregionens företrädare fungerar väl. En direktör säger: ”Västra Götalandsregionen har landets största kulturbudget. Genom vårt samarbete kommer vi i åtnjutande av ett helt system inom Västra Götalandsregionen.” En annan direktör säger att det är en mycket bra ton i samarbetet med Västra Götalandsregionen. Kulturstrategerna har tät kontakt med både det centrala kulturkansliet på Västra Götalandsregionen och regionens förvaltningar.

9.7 Vad betyder det för de övriga kommunalförbunden att GR inte har samma uppdrag?

De övriga kommunalförbunden beklagar att GR inte har ett uppdrag inom kulturområdet. Man menar att ett samordningsuppdrag till GR inte bara skulle stärka kulturfrågorna i förbundets medlemskommuner, utan även underlätta samarbetet mellan kommunalförbunden när kulturfrågor behöver diskuteras och främja

samarbetet med Västra Götalandsregionen i de gemensamma regionala utvecklingsfrågorna.

Ett flertal intervjupersoner i de övriga kommunalförbunden antyder eller betonar – budskapet framförs på olika sätt – att det skadar Göteborgsregionens, Västra Götalandsregionens och Göteborgs stads anseende, att man inte lyckats komma till en överenskommelse om kulturfrågorna.

I intervjuer med ordförandena i de tre kommunalförbunden i Fyrbodal, Boråsregionen och Skaraborg framhålls värdet av att kulturfrågorna lyfts upp till politiker på hög nivå. I ett av kommunalförbunden pågår en diskussion om ordförande i kommunernas kulturnämnder/motsvarande också behöver en arena inom kommunalförbunden.

10. Utredarens sammanfattande bedömning och slutsatser

10.1 Underlag för utredarens bedömningar

Utredaren har samtalat med 50 personer i enskilda intervjuer, gruppintervjuer och telefonintervjuer. Medlemskommuner och samarbetspartners har kommit till tals genom kulturstrategier, chefer och politiker. Utredaren har haft en oberoende ställning i förhållande till intervjupersonerna. Minnesanteckningar har skrivits efter alla intervjuer och intervjupersonerna har haft möjlighet att rätta till eventuella missförstånd.

Därutöver har utredaren deltagit i nätverksmöten och ett par konferenser samt tagit del av en stor mängd skriftligt material som beskriver kulturpolitiken utifrån både den statliga, regionala och lokala nivån.

Utredaren har redovisat prelimära utredningsresultat för några av de viktigaste intressenterna i utredningen, så som kultur- och fritidschefer, berörda sektorchefer från Göteborgs stadsdelar, Idrottsrådet och kommunalförbundens kulturstrategier. Utredaren menar att det finns ett gehör för bedömningar och slutsatser som förs fram i utredningen. Sammantaget bedömer utredaren att de frågeställningar som fastställdes i projektplanen har besvarats och att det finns tillräckligt underlag för nedanstående slutsatser.

10.2 Hur ser medlemskommunerna på att ge GR ett uppdrag att samordna kulturfrågorna?

Alla intervjupersoner ger uttryck för en positiv uppfattning till att GR får ett uppdrag att samordna kulturfrågorna. Inställningen varierar från ”mycket angelägna” till ”försiktigt positiva”.

Det råder ingen tvekan om att kultur- och fritidscheferna är mycket angelägna om att GR får uppdraget att samordna kulturfrågorna. Även företrädare för Göteborgs stad är positiva, även om kulturförvaltningens chef och kulturnämndens ordförande uttrycker en reservation så till vida att man betonar att de presidemöten som sker mellan staden och kulturnämnden i Västra Götalandsregionen bör fortsätta. Utredaren har, både i samtal med regionen och de andra kommunalförbunden, fått försäkringar om att detta inte kommer att vara ett problem. Många kommuner har egna förhandlingar med regionen, till exempel rörande samfinansiering av institutioner.

Även de fem intervjuade politiker som företräder medlemskommunernas kultur- och fritidsnämnder eller motsvarade uttrycker en positiv inställning.

Sammanfattningsvis *bedömer utredaren* att det finns en stark uppslutning från medlemskommunernas sida när det gäller att GR anförtros ett uppdrag att samordna kulturfrågorna.

10.3 Vad innebär det för medlemskommunerna att GR inte har ett uppdrag inom kulturområdet?

Att Göteborgsregionen inte har ett uppdrag inom kulturområdet innebär för medlemskommunerna i korthet:

- Att kulturfrågorna inte kan drivas effektivt, då det befintliga icke-formaliserade kultur- och fritidschefsnätverket inte präglas av kontinuitet och inte ingår i ett optimalt sammanhang.
- Att det är svårt att driva utvecklingsfrågor med kraft och att uppnå de mervärden och synergieffekter som beskrivs i kapitel 6.
- Att det uppstår en känsla bland både chefer, medarbetare och kulturpolitiker att kulturfrågorna inte har samma status som andra politikområden.

Sammanfattningsvis *bedömer utredaren* att det är till nackdel för medlemskommunerna att GR inte har ett samordningsuppdrag rörande kultur.

10.4 Vad innebär det för Göteborgsregionens kommunalförbund att inte ha ett uppdrag inom kulturområdet?

Kulturfrågorna är på många sätt sammanvävda med andra sakområden där GR har ett samordningsansvar. Göteborgsregionens kommunalförbund – och därmed medlemskommunerna – går miste om den korsbefruktning och de synergieffekter som de andra kommunalförbunden vittnar om, där kulturen har en självklar roll i tillväxtstrategier och inriktningsdokument.

Att Göteborgsregionen inte har ett kulturuppdrag förefaller vara till skada för Göteborgsregionens men också Göteborgs och Västra Götalandsregionens anseende. Det har varit en allmänt spridd uppfattningen i intervjuer med företrädare för medlemskommuner, de andra kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen att detta är en fråga som borde få en lösning.

Utredaren gör därmed bedömningen att det är en nackdel även för Göteborgsregionens kommunalförbund att inte ha ett uppdrag på kulturområdet.

10.5 Hur ser viktiga samverkanspartners på att GR skulle åta sig att arbeta med kulturfrågorna?

Västra Götalandsregionens centrala kulturkansli och regionens nya förvaltning för kulturutveckling skulle, tillsammans med kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodalen och Boråsregionen, bli förbundets viktigaste samarbetspartners när det gäller kultur.

Intervjupersonerna i Västra Götalandsregionen är väl medvetna om att det är medlemskommunerna som tar ställning till Göteborgsregionens eventuellt vidgade uppdrag. Utredarens samlade intryck är att det ändå finns en stark önskan att GR får medlemskommunernas mandat att åta sig uppdraget och *utredarens bedömning* är att detta skulle gagna samarbetet mellan GR och dessa viktiga samverkanspartners.

Business Region Göteborg och Göteborg & Co har samverkansavtal med Göteborgsregionens kommunalförbund. Bolagens uppdrag rörande näringslivsutveckling respektive evenemang har nära koppling till kulturområdet. Några farhågor rörande dubbelarbete eller oklara roller har inte lyfts fram i intervjuerna. *Utredarens bedömning* är att ett uppdrag till GR i kulturfrågor skulle ge BRG och Göteborg & Co en tydligare plattform för samverkan med medlemskommunerna i strategiska och interkommunala kulturfrågor.

10.6 Vad skiljer kulturområdet från övriga sakområden där GR har ett samverkansuppdrag?

Göteborgsregionen har enligt förbundsordningen samverkansuppdrag inom följande områden:

- Arbetsmarknad
- Miljö och samhällsbyggnad
- Social välfärd inklusive hälso- och sjukvård på delregional nivå
- Utbildning
- Näringsliv.

Detta är verksamhetsområden där förbundets insatser, inom ramen för den kommunala självstyrelsen, bedöms vara till kommunal nytta och skapa mervärde för medlemmarna. GR har lång erfarenhet av att driva samverkansfrågor och att utkristallisera vinsterna med interkommunal samverkan, utan att kringgå kommunernas självstyre. Fokus i samverkansarbetet ligger på de strategiska utmaningar som bara kan lösas genom att kommunerna samverkar.

Utredarens bedömning är att samverkan inom kulturområdet inte skiljer sig på något avgörande sätt från andra sakområden där GR har ett samverkansuppdrag. Emellertid går kulturfrågorna på tvären över nuvarande avdelningar och skulle behöva ett mer gränsöverskridande arbetssätt. Detta kan enligt utredarens bedömning inledningsvis vara en komplikation men innebär också en stor potential när det gäller synergieffekter.

10.7 Vilka delar av kulturområdet ska ingå i uppdraget?

Utredaren förordar en bred definition av kulturområdet som ansluter till den gemensamt framtagna kulturstrategin i Västra Götaland. I denna tydliggörs kulturens egenvärde för individen, men också kulturens bidrag till demokrati, folkhälsa, lärande, hållbar utveckling och social sammanhållning.

Det finns uppenbara fördelar med att planering av teatrar, bibliotek, dansscener, museer, kulturhus, men även olika anläggningar och vandringsleder, koordineras

med annan samhällsplanering och stadsutveckling. I förlängningen har kulturfrågor betydelse för näringsliv, arbetsmarknad, turism och städers/platsers identitet och attraktionskraft.

Utredarens bedömning är att en bred definition av kultur är nödvändig för att uppnå de mervärden och synergieffekter som beskrivs på många ställen i utredningen.

Utredningsuppdraget rör ett eventuellt samordningsuppdrag till GR rörande kultur. Under utredningens gång har det blivit allt mer tydligt att flertalet kultur- och fritidschefer anser att även frågor rörande fritid bör ingå i uppdraget. Även företrädare för Göteborgs stads idrotts- och föreningsförvaltning står bakom detta önskemål. En stor andel intervjupersoner har framfört att de största ekonomiska vinsterna i samverkan kan uppnås genom samplanering, samfinansiering och samutnyttjande av olika typer av anläggningar. Motiven för ställningstagandet har utvecklats närmare i avsnitt 6.8.

Utredarens bedömning är att det redan nu bör övervägas om även fritidsfrågorna ska ingå i Göteborgsregionens uppdrag. Det ska samtidigt betonas att utredningen inte haft till syfte att särskilt undersöka denna fråga och att den därför inte behandlats lika djupgående som frågan om kulturens roll i GR. En kompletterande, mindre, utredning skulle eventuellt behöva göras för att fördjupa perspektiven också kring denna fråga. Till exempel kan gränssnitten mellan strategisk och operativ samverkan behöva klargöras liksom behov av vilken resurs som skulle krävas för att samordna även en sådan del av ett utökad uppdrag. Dock framstår det som logiskt att GR, genom att inbegripa fritidsfrågorna, skulle ta höjd för att kopplingarna mellan kultur och fritid är uppenbara ur både ett invånarperspektiv och utifrån ett strategiskt planeringsperspektiv. Många av de mervärden med kultursamverkan som lyfts fram i kapitlen 5–7 gäller enligt utredarens bedömning även fritidsområdet. Merparten av intervjupersonerna från medlemskommunerna har i intervjuerna framfört att även fritidsområdet bör ingå i GR:s samordningsuppdrag.

10.8 Hur skulle GR kunna ta sig an uppdraget?

Utredaren gör bedömningen att det utifrån Göteborgsregionens storlek och komplexitet skulle behövas två tjänster som kulturstrateger. Dessa skulle behöva ha grundläggande kunskap om kulturfrågor och om olika offentliga aktörers roll i kultursamverkan. Centralt är en väl dokumenterad förmåga att driva strategiska samverkans- och utvecklingsprocesser.

Vidare görs bedömningen att de mervärden som förväntas av medlemskommunerna förutsätter ett brett arbetssätt inom GR. Det handlar alltså inte bara om att flytta över kultur- och fritidschefsnätverket till förbundet. Kulturstrategerna skulle behöva utveckla en nära samverkan mellan alla avdelningar inom GR och chefsnivån behöver underlätta former för ett gränsöverskridande arbetssätt.

Det är också viktigt för kulturstrategerna att inta en självständig roll i förhållande till Västra Götalandsregionen. Även om framtagandet och implementeringen av Kulturstrategin för Västra Götaland är en gemensam angelägenhet, och förutsätter ett

mycket nära samarbete, så skulle kulturstrategerna tydligt arbeta på medlemskommunernas uppdrag.

Utredaren gör också bedömningen att tid inledningsvis bör läggas på att utarbeta spelregler för samverkan i olika nätverk och arbetsgrupper. Här har Göteborgsregionens tjänstepersoner och medlemskommunernas företrädare ett ömsesidigt ansvar för att driva kulturfrågorna effektivt och målinriktat. Arbetet bör inledas med att de viktigaste delregionala behoven identifieras och att en målbild och strategi tas fram.

10.9 Farhågor och risker

Något som inledningsvis lyftes fram var att ytterligare en samverkansarena inte med säkerhet gör det enklare att hantera kulturfrågorna. Det finns alltid en risk för merarbete, byråkratisering och oklara roller.

Värt att notera är att uppdraget till GR inte skulle innebära ytterligare en hierarkisk nivå. GR skulle inte överta ansvaret för kulturfrågor från kommunerna utan verka i gränslinjen mellan kommunerna i de frågor där ett delregionalt perspektiv och interkommunal samverkan ger mervärde.

Utredarens bedömning är att en formalisering av det befintliga kultur- och fritidschefsnätverket och en politisk styrning av detsamma skulle ge större utväxling på satsningar i form av tid och pengar.

En annan farhåga är att mandatet till kommunalförbundet skulle bli oklart, detta mot bakgrund av att det under lång tid varit en olöst fråga. Att alla intervjupersoner ställt sig positiva till samverkan är i sig ett tydligt mandat.

Utredarens bedömning är att det inte finns skäl att ifrågasätta mandatet till GR, däremot att det alltid är viktigt att tydliggöra spelregler och arbetsformer.

10.10 Ekonomi och finansiering

I nästan alla intervjuer har förväntningar på ekonomiska samverkansvinster lyfts fram. *Utredaren gör bedömningen* att det finns möjligheter att infria dessa förväntningar. Exempelvis har Boråsregionen visat att insatta projektmedel uppväxlats flera gånger. Projektmedel är lättare att få om flera organisationer/kommuner står bakom en ansökan.

I kapitel 6 lyfts olika potentiella samverkansområden upp som har bäring på ekonomi. Merparten av dessa torde vara enkla att komma överens om, till exempel kompetensutveckling och mindre kultursatsningar. För att uppnå större ekonomiska samverkansvinster kommer dock helhetssyn, kompromisser och innovativa lösningar utifrån kommunkollektivets bästa att krävas. Detta är för övrigt ett arbetssätt som ligger väl i linje med den avtalssamverkan som kommunutredningen föreslagit och som nu är en lagstadgad möjlighet.

Västra Götalandsregionens har en överenskommelse med Stenungsunds kommun om finansiering av en deltidstjänst och en miljon till kultursatsningar. *Utredaren gör bedömningen* att Västra Götalandsregionen gärna ser att en ny överenskommelse ingås med Göteborgsregionens kommunalförbund i stället för med en enskild kommun, i likhet med de övriga kommunalförbunden. Överenskommelserna ska omförhandlas inför årsskiftet 2020 och innehållet ska revideras.

Överenskommelserna med Västra Götalandsregionen förutsätter medfinansiering från medlemskommunerna. Denna fråga har lyfts av utredaren i intervjuer och i kultur- och fritidschefsnätverket. *Utredaren gör bedömningen* att det finns en medvetenhet i medlemskommunerna om att ett uppdrag till GR att samordna kulturfrågorna måste finansieras helt eller delvis genom medlemskommunerna.

Den miljon för kultursatsningar som Västra Götalandsregionen tillskjuter kommunförbunden är enligt *utredarens bedömning* inte ett motiv i sig för samverkan. Det stora ekonomiska mervärdet ligger istället i att använda kommunala resurser effektivt genom till exempel samfinansiering, och att kunna påverka hur de statliga och regionala medlen i kultursamverkansmodellen ska användas.

10.11 Organisation och politisk styrning av kulturfrågorna inom GR

En återkommande önskan i intervjuerna har varit att skapa nya gränsöverskridande nätverk och strukturer som länkar samman kulturområdet med övriga politikområden inom Göteborgsregionens kommunalförbund.

Vidare ser många av intervjupersonerna helst att kulturfrågorna kopplas till avdelningen för miljö- och samhällsbyggnad. Motivet är framför allt en önskan att komma in tidigare i samhällsplanering och regional utveckling. Det är också den organisation och det arbetssätt som de andra kommunalförbunden valt.

Utredarens bedömning är att organisationsfrågan ligger något utanför utredningsuppdraget. Göteborgsregionen är en komplex organisation och utredaren har inte full inblick i denna. Det är dock viktigt att förmedla intervjupersonernas önskemål.

Inte heller den politiska styrningen av kulturfrågorna ligger inom ramen för utredningsuppdraget. Frågan har dock berörts spontant av många intervjupersoner, både politiker och tjänstepersoner. De alternativa lösningar på politisk styrning som lyfts fram har varit följande:

- Att den politiska styrningen avgörs av inom vilken avdelning inom GR som kulturfrågorna skulle organiseras och därmed ske inom någon av de fyra befintliga styrgrupperna
- Att det skapas en särskild politisk styrgrupp för kulturfrågorna där eventuellt även det redan existerande Idrottsrådet skulle kunna lyftas in.

Utredarens bedömning är att frågan om politisk styrning är viktig för både tjänstepersoner och politiker, sannolikt för att avsaknaden av politisk styrning av kulturfrågorna under lång tid har upplevts som en brist.

10.12 Vad är nästa steg?

Den här rapporten är tänkt att utgöra ett diskussionsunderlag inför ett eventuellt politiskt beslut och utredarens förslag är att utredningen går på remiss till medlemskommunerna.

Det är angeläget att underlaget hanteras på politisk nivå i varje kommun innan ställningstagande görs i GR:s förbundsstyrelse.

Om Göteborgsregionen ska få ett uttalat uppdrag att samordna delregionala kulturfrågor bör förbundsordningen eventuellt revideras. Ett sådant beslut tas i så fall av förbundsfullmäktige.

Några frågor som behöver klargöras inför ett remissförfarande är:

- hur medlemskommunerna skulle bidra till finansieringen av kulturfunktionen
- hur förslaget från många medlemskommuner att även fritidsfrågor ska ingå i GR:s samordningsuppdrag ska hanteras
- från vilket datum ett eventuellt samordningsuppdrag till Göteborgsregionens kommunalförbund ska gälla.

Bilagor

Bilaga 1. Sammanställning av inlästa dokument, utredning kultur GR 2020

Bilaga 2: Sammanställning av intervjupersoner, utredning kultur GR 2020

Bilaga 3. Överenskommelse om samverkan och finansiering genom regionala tillväxtmedel mellan Västra Götalandsregionen och Stenungsunds kommun

Länk: "Samhällets utgifter för kultur 2018"

Myndigheten för kulturanalys:

<https://kulturanalys.se/statistik/samhällets-kulturutgifter/>

Bilaga 1 Sammanställning av inlästa dokument

Utredning kultur GR 2020

Daterat	Dokumentets namn
Dokument som rör Göteborgsregionen och medlemskommunerna	
2016-06-21	Förbundsordning för Göteborgsregionens kommunalförbund
2019-05-24	Göteborgsregionens strategiska inriktning 2020-2023
2019-05-24	Rambudget för Göteborgsregionen 2020
2019-05-24	Protokollsutdrag från sammanträde i förbundsfullmäktige. § 44. Förbundsdirektören får i uppdrag att utreda hur medlemskommunerna ser på samverkan inom kulturområdet.
2019-03-27	Göteborgs stads yttrande över samrådsunderlag avseende strategisk inriktning 2020-2023 och rambudget för 2020 för Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)
1995-07-24	Beslutshandling angående sammanläggning av GFF och GR i ett gemensamt kommunalförbud
2018-03-08	Samverkansavtal mellan Business Region Göteborg och Göteborgsregionens kommunalförbund
2019-10-29	Samverkansavtal mellan Göteborgsregionens kommunalförbund och Göteborg & Co
2015 -	Utredning om omfattningen av Göteborgsregionens kommunalförbunds uppdrag inom det sociala området
2020-01-15	Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokument
2013 -	Göteborgs Stads kulturprogram
Dokument som rör Kommunalförbunden i Skaraborg, Fyrbodal och Boråsregionen	
2017-03-01	Förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund, reviderad
2019-05-24	Förbundsordning för Skaraborgs kommunalförbund, reviderad
2018-01-26	Förbundsordning för Boråsregionens kommunalförbund, reviderad
2019 -	Årsplan 2019 Fokusområde Kultur, Skaraborgs kommunalförbund
2019 -	Kulturplan Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2020-2023
2019-10-10	Nätverket för kultursvariga i Fyrbodals kommunalförbund, syfte, uppdrag och arbetsformer
2019-12-23	Rapport kultursamverkan mellan Västra Götalandsregionens kulturnämnd och Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund processledartjänst och tillväxtmedel 2019
1905-07-11	Rapport från Skaraborgs kommunalförbund till Västra Götalandsregionen avseende processledartjänst och tillväxtmedel 2019
2019-12-16	Rapport från Stenungsunds kommun till Västra Götalandsregionen avseende processledartjänst och beviljade medel 2019

Dokument som rör Västra Götalandsregionen	
2019-06-10	Reglemente för kulturnämnden i Västra Götalandsregionen
2019-08-21	TU: förslag till kulturstrategi i Västra Götaland och regional kulturplan 2020-2023
2019-08-25	Förslag Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020-2023
2019-09-25	Bilaga 1 Kulturnämndens stöd och uppdrag- bilaga till kulturstrategi och regional kulturplan 2020-2023
2019-08-25	Bilaga 2; Regional biblioteksplan, bilaga till kulturstrategi och regional kulturplan 2020-2023
2014-01-11	Brev från Västra Götalandsregionens kulturförvaltning till GR:s förbundsdirektör.Synpunkter på varför kommunalförbundet för Göteborgsregionen också ska samverka om kulturfrågor
2019-06-20	TU: Yttrande från Kulturnämnden i Göteborgs stad till regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen avseende Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020-2023
2019-06-10	TU: Yttrande från Fyrbodals kommunalförbund till Västra Götalandsregionen avseende Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020-2023
2019-06-24	TU: Yttrande från Skaraborgs kommunalförbund avseende Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturstrategi 2020-2023
2019-06-29	TU:Yttrande från kultur- och fritidschefsnätverket i GR-kommunerna angående kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan
2019-05-31	TU: Boråsregionens svar på remiss om Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020 - 2023
2019-05-02	TU: Förslag från Kulturnämnden i VGR till regionstyrelsen avseende samordning av Västarvet och Kultur i väst.
1905-07-11	Kulturmiljö 2030 - ett framåtriktat kulturmiljöarbete i Västra Götaland 2020-2023
2019 - 2020	Överenskommelse mellan VGR och Stenungsunds kommun om samverkan och finansiering genom delregionala tillväxtmedel för genomförande av VGR:s regionala kulturplan 2016-2019 samt Regional kulturstrategi för Västra Götaland 2020-2023
2019 - 2020	Överenskommelse mellan VGR och Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund om samverkan, finansiering och genomförande av Västra Götalands 2020 genom delregionala tillväxtmedel
2019 - 2020	Överenskommelse mellan VGR och Skaraborg kommunalförbund om samverkan, finansiering och genomförande av Västra Götaland 2020 genom delregionala tillväxtmedel
2019 - 2020	Överenskommelse mellan VGR och Fyrbodals kommunalförbund om samverkan, finansiering och genomförande av Västra Götaland 2020 genom delregionala tillväxtmedel
Övriga myndigheter och organisationer	
2018-06-15	Handlingsplan Agenda 2020, regeringskansliet
2016 november	Kultur i hela landet, regionala perspektiv på kultursamverkansmodellen, rapport SKL, Sveriges Kommuner och Landsting
2018	Det här är kulturdepartementet, regeringens hemsida
2015	Gestaltad livsmiljö - en ny politik för arkitektur, form och design, SOU 2015-88
2016	Kultur och hälsa i praktiken, Göteborgs universitet, Centrum för kultur och hälsa
2019 januari	Kulturvanor i Sverige 1989-2018, Kulturfakta 2019:2. Myndigheten för kulturanalys
2019 februari	Kulturanalys 2019, Lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen, Rapport 2019:1 Myndigheten för kulturanalys
2020-02-20	Kultursamverkansmodellen, uppföljning av kulturområdenas årliga bidrag 2010-2018, Statens kulturråd
2019 maj	Interkommunal samverkan, en kunskapsöversikt till Kommunutredningens arbete, Lunds universitet Ola Mattisson & Anna Thomasson
2018	Hållbar platsutveckling, Kunskapsöversikt Västra Götaland, Mistra Urban Futures papers 2018-3

Bilaga 2 Sammanställning av intervjupersoner

Utredning kultur GR 2020

DATUM	Befattning	Namn	Kommentar
Medlemskommunerna			
flera möten	Koordinator nätverk för kultur och fritidschefer i GR-kommuner	Julia Boström	intervjuer och telefonsamtal
2019-11-06	Ordf överstående nätverk samt Förvaltningschef Kultur och Fritid, Stenungsund	Pia Solefors	gruppintervju med Lilla Edet och Tjörn
2019-11-24	Förvaltningschef Kultur och Fritid, Lerum	Marie Nilsson	gruppintervju med Partille
2019-11-24	Enhetschef bibliotek, Lerum	Barbro Ahlberg	gruppintervju med Lerum
2019-11-24	Förvaltningschef Kultur och Fritid, Partille kommun	Kristina Svensson	gruppintervju med Mölndal
2019-10-24	Förvaltningschef Kultur och Fritid, Kungsbacka	Ulrika Granfors	enskild intervju
2019-11-06	Förvaltningschef Kultur och Fritid, Tjörn	Evike Sandor	gruppintervju m Lilla Edet, Stenungsund
2019-11-06	Verksamhetschef Kultur och Fritid, Lilla Edet	Eva Lejdbrant	gruppintervju med Stenugnsund o Tjörn
2019-11-07	Förvaltningschef Kultur och Fritid, Mölndal	Annika Stedner	gruppintervju med Härryda
2019-11-27	Verksamhetschef Kultur, fritid och turism, Alingsås	Johan Edgren	enskild intervju
2019-11-07	Verksamhetschef Kultur och Fritid, Härryda	Karin Beckman	gruppintervju med Mölndal
2019-11-13	Enhetschef kultur och bibliotek, Kungälv	Mariella Siverstrand	gruppintervju med Öckerö och Ale
2019-11-13	Verksamhets- och bibliotekschef, Öckerö	Karin Zackau	gruppintervju med Kungälv och Ale
2019-11-13	Sektorschef Kultur och Fritid, Ale	Anna Reinhardt	gruppintervju med Kungälv och Öckerö
2019-11-04	Avd chef kulturstrategiska frågor, Kulturförvaltningen Göteborg	Joakim Albrektsson	enskild intervju
2019-12-05	Förvaltningsdirektör, kulturförvaltningen Göteborg	Anna Rosengren	enskild intervju
2019-10-09	Fd Planeringsledare kultur, Stadsledningskontoret, Göteborg	Cornelia Himmelman Lönnroth	gruppintervju med Linda J, se nedan
2019-10-09	Planeringsledare kultur, Stadsledningskontoret, Göteborg	Linda Johannesson	gruppintervju med Cornelia H, se ovan
2020-02-26	Verksamhetsstrateg, Idrotts- och föreningsförvaltningen, Göteborg	Gösta Malmryd	gruppintervju med Anders R, se nedan
2020-02-26	Förvaltningsdirektör, idrotts- och föreningsförvaltningen Göteborg	Anders Ramsby	gruppintervju med Gösta M, se ovan

Västra Götalandsregionen			
2019-12-12	Kulturchef Västra Götalandsregionen	Katti Hoflin	enskild intervju
2019-11-21	Interimschef Förvaltningen för Kulturutveckling	Eva Arrdal	enskild intervju
2019-11-26	Utvecklingsledare, Västarvet	Björn Ohlén	enskild intervju
2019-10-08 & 2020-01-22	Regionutvecklare kultur, Västra Götalandsregionen	Sofia Lubian	två enskilda intervjuer
Kommunalförbunden i Skaraborg, Sjuhärad och Fyrbodals			
2019-11-11	Förbundsdirektör Boråsregionen/Sjuhärad	Magnus Haggren	enskild intervju
2019-11-26	Förbundsdirektör Fyrbodals	Jeanette Lämmel	enskild intervju
2019-10-25	Förbundsdirektör Skaraborg	Jan Malmgren	enskild intervju
2019-11-11	Regionutvecklare kultur, Boråsregionen	Anna Laang	enskild intervju
2019-10-25	Kulturstrateg Skaraborgs kommunalförbund	Isabel Eriksson	enskild intervju
2019-11-19	Kulturstrateg Fyrbodals kommunalförbund	Ida Svanberg	enskild intervju
2019-11-19	Förvaltningschef Kultur, Borås	Eva-Lotta Franzén	enskild intervju
2010-12-13	Förvaltningschef Kultur och fritid, Falköping	Maria Wallengren	telefonintervju
2020-01-10	Förvaltningschef Kultur och fritid, Bengtsfors	Sara Vogel Rödin	telefonintervju
Politiker			
2019-10-25	Kulturnämndens ordförande VGR	Conny Brännberg	enskild intervju
2020-01-09	Kulturnämndens f d ordförande VGR	Lars Nordström	telefonintervju
2019-12-04	Ordf BH7, Boråsregionens kommunalförbund samt kommunalråd i Borås	Annette Carlsson	telefonintervju
2019-12-16	Ordf Fyrbodals kommunalförbund, samt kommunalråd i Dals Ed	Martin Carling	telefonintervju
2020-01-08	Ordf Kulturnämnden Göteborg	Ann-Catrin Fogelgren	enskild intervju
2020-02-04	Ordf Skaraborgs kommunalförbund, samt kommunalråd i Skövde	Katarina Jonsson	telefonintervju
2019-12-18	Ordf Kultur- och fritidsnämnden Lilla Edet	Carina Andersson	telefonintervju

2020-01-07	Ordf i Kultur och fritidsnämnden, Kungsbacka	Kristina Karlsson	telefonintervju
2020-01-31	Ordf i beredning utbildning, kultur och fritid, Kungälv	Anna Wedin	telefonintervju
2020-01-30	Ordf i Kultur och fritidsnämnden, Partille	Lotten Winström Carlsson	telefonintervju
Övriga			
2019-11-20	Ansvarig kulturella och kreativa näringar, Business region Göteborg	Rasmus Heyman	enskild intervju
2019-11-27	Ansvar kultur och evenemang Göteborg & CO	Fredrik Sandsten	enskild intervju
2019-10-23	Uppgiftslämnare avseende GR:s historia, fd förbundsdirektör	Nils Gunnar Ernstson	telefonintervju
2019-12-12	Doktorand kultur och organisation, Göteborgs universitet	Thomas Ohlsson	telefontervju
2020-01-08	Avdelningschef utbildning, GR	Fredrik Zeybrant	enskild intervju
2020-01-22	Avdelningschef miljö och samhällsbyggnad, GR	Maria Sigroth	enskild intervju
2020-01-23	Avdelningschef välfärd och arbetsmarknad	Lena Holmlund	enskild intervju
Medverkan på nätverksmöten			
2019-10-04 & 2020-01-24	Nätverk för kultur- och fritidschefer i GR-kommuner		
2019-12-13	stadsdelarnas sektorschefer kultur och fritid samt representanter för Kulturförvaltningen, Social resursförvaltning, Idrott och		
2020-01-17	Nätverk för kulturstrategier i kommunalförbunden		

Datum 2018-12-10
Diarienummer KUN 2018-00608

Överenskommelse om samverkan och finansiering genom delregionala tillväxtmedel för genomförande av Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019 samt Regional kulturstrategi för Västra Götaland 2020-2023.

Överenskommelse mellan Västra Götalandsregionens kulturnämnd och Kultur- och fritidschefsnätverket i Göteborgsregionen genom Stenungsunds kommun. Överenskommelsen gäller under perioden 2019-01-01 till och med 2020-12-31

Överenskommelsen syftar till att formera genomförandet av kulturstrategin för Västra Götaland samt Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019. Överenskommelsen reglerar hanteringen av de medel som Kultur- och fritidschefsnätverket i Göteborgsregionen tillförs från Västra Götalandsregionens Kulturnämnd (KN) till dess att kulturfrågorna ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund. Under 2019 finns det möjlighet till aktualitetsprövning och eventuella justeringar i överenskommelsen för 2020.

Roller och ansvar

Stenungsunds kommun åtar sig att:

- Ansvara för rekvisering och utbetalning av projektmedel, administration samt arbetsgivaransvaret för delregional processledare.

Kultur- och fritidschefsnätverket åtar sig att:

- Arbeta i enlighet med ovan angivna strategiska dokumentens inriktning
- Samverka med kommunerna och andra aktörer i delregionen, med övriga kommunalförbund och med VGR.
- Återrapportera och redovisa genomförda insatser
- Medfinansiera tilldelade medel enligt finansieringsprincipen kommunala eller övriga medel 50% och VGR 50%.
- Vid beslutade insatser medfinansierade med medel från KN ska det tydligt framgå för projektägaren att Västra Götalandsregionen är en av finansiärerna. Detta görs genom att använda Västra Götalandsregionens logotyp enligt särskilda regler.
- Redovisa utfall av genomförda aktiviteter och projekt. Redovisningen sker i samband med rekvisering och uppföljning av medel.

VGR åtar sig att:

- Samverka med delregionen och koordinera genomförandet av kulturstrategin för Västra Götaland samt Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019.
- Sammankalla till årliga avstämningar där nätverket lyfter fram särskilda insatser och utvecklingsprocesser som genomförts samt vad som avses att genomföras nästkommande år.

Horisontella kriterier

Samtliga insatser som genomförs och finansieras inom ramen för nätverket ska bidra till hållbar tillväxt utifrån perspektiven ekonomi, miljö, integration och jämställdhet. Insatser får inte på något sätt påverka perspektiven negativt.

Medfinansiering av insatser

KN avsätter totalt 1 350 000 kronor för 2019 inom ramen för genomförande av kulturstrategin för Västra Götaland samt Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019. KN avsätter max 1 000 000 kronor för särskilda projekt under förutsättning att medlen endast används till projektrelaterade kostnader och medfinansieras med motsvarande belopp (50/50) kommunala medel och/eller övrig finansiering. KN avsätter max 350 000 kronor för delfinansiering av tjänst. Beslut om medel för 2020 tas i samband med KNs detaljbudget.

För bästa möjliga uppväxling av regionala och kommunala medel bör det vid större strategiska insatser undersökas om andra finansieringsverktyg är möjliga, exempelvis nationella program eller EU:s fonder och program.

För insatser inom kulturutveckling avsätter kulturnämnden högst 1 350 000 kr för 2019 (för 2020 se detaljbudget för kulturnämnden)

Projektmedlen om 1 000 000 kronor ska:

- användas till insatser i linje med den regionala kulturstrategin och Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019
- stärka samverkan mellan kultur och övriga tillväxtområden
- projektmedel som inte har förbrukats ska återbetalas till kulturnämnden

Delfinansiering av tjänst om 350 000 kronor med huvudsyfte att:

- utveckla strukturer och nätverk som länkar samman kommuner, kulturliv, näringsliv och det civila samhället
- vara en länk mellan den lokala och den regionala nivån för hela delregionen
- samarbeta med koncernavdelning kultur och kulturnämnden i olika utvecklingsfrågor
- stödja det civila samhället och det fria kulturlivet i delregionen
- utgöra en resurs för genomförande av Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019 samt framarbetning och implementering av Regional kulturstrategi för Västra Götaland 2020-2023
- årligen rapportera utvecklingsprocesser och insatser som genomförts av tjänsten inom ramen för kulturnämndens stöd

Rekvirering, redovisning och uppföljning

Rekvirering av medlen sker av den kommun som aktuellt år innehar huvudmannskapet. Medlen rekvireras två gånger per år senast 30 juni och 30 november på särskilda blanketter tillsammans med underlag i form av projektbeskrivningar samt protokollsutdrag. Underlaget ska visa projektens totala budget samt kommunal och övrig medfinansiering.

Informationsskyldighet

Vid beslutade insatser medfinansierade med medel från KN ska det tydligt framgå för projektägaren att Västra Götalandsregionen är en av finansiärerna. Detta görs genom att använda Västra Götalandsregionens logotyp enligt särskilda regler.

Göteborg den

Stenungsund den

Conny Brännberg
Ordförande
Västra Götalandsregionens kulturnämnd

Pia Solefors
Verksamhetschef kultur och fritid
Stenungsunds kommun
På delegation av välfärdsutskottet, Stenungsunds kommun